

Grey Scale #13

A 1 2 3 4 5 6 M 8 9 10 11 12 13 14 15 B 17 18 19

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO WP
im. generała broni Karola Świerczewskiego

KATEDRA STRATEGII

JAWNE

~~ZASTRZEŻONE~~

~~SECRET~~

ASG wewn. 3396/78

Egz. Nr 1

PROGNOZA ROZWOJU WYBRANEJ PROBLEMATYKI
SYSTEMU OBRONY PAŃSTWA, UŻYCIA I DZIAŁANIA
SIŁ ZBROJNYCH ORAZ ROZWOJU NAUKI
I SZTUKI WOJENNEJ

60866

WARSZAWA

1978

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO WP
im. generała broni Karola Świerczewskiego

KATEDRA STRATEGII

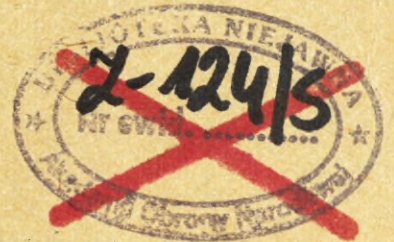
JAWNE

~~ZASTRZEŻONE~~

ASG wewn. 3396/78

~~SECRET~~

Egz. Nr 1

**PROGNOZA ROZWOJU WYBRANEJ PROBLEMATYKI
SYSTEMU OBRONY PAŃSTWA, UŻYCIA I DZIAŁANIA
SIŁ ZBROJNYCH ORAZ ROZWOJU NAUKI
I SZTUKI WOJENNEJ**

60866

WARSZAWA

1978

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO WP
im. gen. broni K. Swierczewskiego

KATEDRA STRATEGII

JAWNE

ZASTRZEŻONE

ASG wewn. 3398/78

*140906 Anna KOLEK Wli
Podst. prot. anekt. Nr uch 647
Zch. 140906*

POUFNE

Egz.nr ... 1

*Wzrost klasyfikowana z całkowicie na 2. stopnia
podstawa przed. Wykaz Akademyj Wojskowych
Wydawnictw Wojskowych z 15.28/07
data i podpis 20.12.2022 K. O. C. P. W. W. W.*

PROGNOZA

ROZWOJU WYBRANEJ PROBLEMATYKI SYSTEMU OBRONY PANSTWA, UŻYCIA
I DZIAŁANIA SIŁ ZBROJNYCH ORAZ ROZWOJU NAUKI I SZTUKI WOJENNEJ

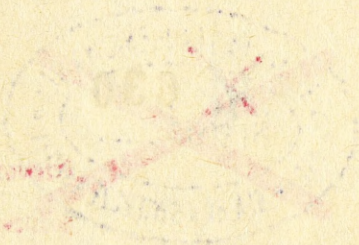
WARSZAWA

1978 r.

RECEIVED

NOV 18 1891

LIBRARY

~~RECEIVED~~

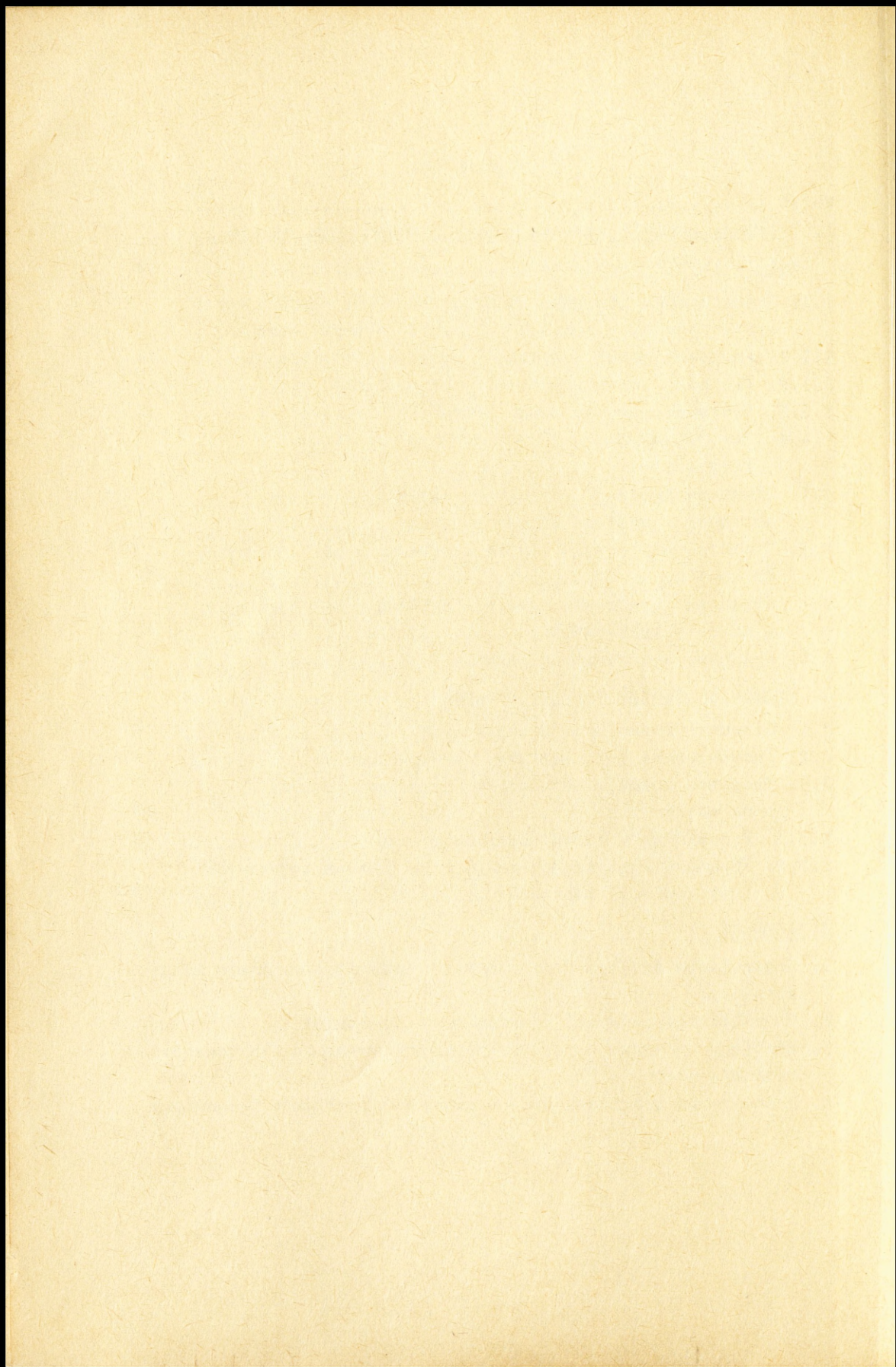
RECEIVED
NOV 18 1891
LIBRARY

SPIS TRESCI

Wstęp	5
1. <u>Prognoza rozwoju systemu obrony państwa oraz użycia i</u> <u>działania sił zbrojnych</u>	12
1.1. Przewidywane kierunki rozwoju czynników warunkujących system obrony państwa i założenia doktryny obronnej ..	12
1.1.1. Prognoza zmian w sytuacji społeczno-politycznej	12
1.1.2. Prognoza zmian w sytuacji ekonomicznej	14
1.1.3. Prognoza rozwoju nauki i techniki	16
1.1.4. Przewidywania oo do warunków geograficzno- fizycznych.	18
1.2. Prognoza ogólnego charakteru wojny oraz doktryny obronnej i systemu obrony państwa	19
1.3. Prognoza w zakresie użycia i działania sił zbrojnych do 1995 r.	23
1.4. Prognoza w zakresie użycia i działania sił zbrojnych w okresie 1995-2005	31
1.5. Prognoza w zakresie działania OC	33
2. <u>Prognoza rozwoju nauk wojskowych</u>	36
2.1. Kierunki rozwoju nauk wojskowych	36
2.2. Prognozowana problematyka naukowo-badawcza	39
2.3. Prognoza rozwoju potencjału naukowego w zakresie nauk wojskowych	40
2.3.1. Przewidywany rozwój kadr naukowych	40
2.3.2. Prognoza instytucjonalnego rozwoju nauk wojskowych oraz zaplecza naukowego	43

ZAŁĄCZNIKI

1. Zestawienie środków decydujących o zmianie charakteru walki zbrojnej.
2. Charakterystyka stanu rozwoju nauk wojskowych
3. Problemy badawcze o perspektywicznym znaczeniu dla rozwoju nauk wojskowych w PRL
4. Zestawienie prognozowanych wycinkowych problemów badawczych

WSTEP

"Harmonogram realizacji zaleceń Rady Wojskowej MON"
nr 3/R z 16-17.7.1975 r. odnośnie do prognozowania obronnego na-
kłada na Akademię Sztabu Generalnego WP obowiązków uczestnictwa
w przygotowaniu:

a/ pod kierunkiem Zarządu I Sztabu Generalnego WP - progno-
zy rozwoju systemu obrony państwa oraz użycia i działania sił
zbrojnych;

b/ pod kierunkiem Zespołu Naukowego Sztabu Generalnego WP
- prognozy rozwoju nauki i sztuki wojennej.

W ustaleniach uzupełniających Zarządu I oraz "Założeniach
kierunkowych Sztabu Generalnego WP do prognozowania rozwoju
nauki i sztuki wojennej" nr 0268 z 29.12.1976 r. sprecyzowano,
iż udział ASG WP w pracach prognostycznych obu tych instytucji
centralnych ma polegać na opracowaniu własnej wersji prognozy,
którą z kolei instytucje te wykorzystają w dalszej swej pracy.

Sformułowane w harmonogramie zadania prognostyczne oraz
wspomniane już ustalenia uzupełniające, stały się w ASG podstawą
do sprecyzowania przedmiotu prognozy. Uważano, że jest nim roz-
wój walki zbrojnej /rozpatrywanej w przedziałach wyznaczonych
przez zakres zainteresowań ASG WP/ oraz rozwój problematyki
badawczej i potencjału naukowego w dziedzinach nauk wojskowych
uprawianych w ASG i innych szkołach o profilu dowódczo-sztabowym.

Dlatego też rozważania dotyczące prawdopodobnego rozwoju
zjawiska wojny w całości, roli i zasięgu oraz skuteczności in-
nych niż zbrojna, form walki w czasie wojny, rozwoju całego sy-
stemu obrony państwa - mają w niniejszej prognozie charakter
przede wszystkim tła zarysowanego z myślą o umiejscowieniu w nim
treści zasadniczych, których dotyczy niniejsza prognoza. Z tych
względów pominięto też w prognozie problematykę walki zbrojnej
na morzu i w kosmosie oraz udział w niej sił, którymi nie dys-
ponuje LWP.

Na sposób organizacji prac prognostycznych w Akademii
Sztabu Generalnego WP w znacznej mierze wpłynął fakt, że niezau-
ważnie od niniejszej prognozy w tym samym czasie przygotowano
jest na zlecenie Sztabu Generalnego WP praca pt.: "Metodologia
prognozowania rozwoju nauk wojskowych". Zupełny brak doświadczeń
w dziedzinie prognozowania w ogóle, a w dziedzinie prognozowania

rozwoju nauk w szczególności spowodował konieczność potraktowania przedsięwziętych prac prognostycznych warsztatowo - jako swoistego "poligonu doświadczalno-eksperymentalnego".

Z myślą o zdobyciu maksymalnej ilości doświadczeń o charakterze metodologicznym zdecydowano się zaangażować do prac prognostycznych wszystkie uczelniane komórki naukowo-dydaktyczne uprawiające nauki wojskowe - do zakładów, a nawet doraźnie tworzonych w katedrach zespołów włącznie. W sumie bezpośredni udział w pracach prognostycznych wzięło 65 pracowników akademii. Zaangażowanie tak licznego, zróżnicowanego zespołu odpowiadało intencjom zawartym w ustaleniach organizacyjnych Zarządu I i Zespołu Naukowego Sztabu Generalnego WP, które to instytucje w dążeniu do zebrania jak największej liczby oryginalnych, niezbyt skrupowanych przemyśleń i poglądów zaleciły współwznowcom samodzielne opracowanie własnych jej wersji. Z tych samych względów nie narzucano twórcom prognoz cząstkowych szczególnych metod pracy, ograniczając się do określenia zakresu i przedmiotu prognozy oraz terminów jej przygotowania. Zalecono ponadto wykorzystanie dobranej literatury specjalistycznej i nawiązanie kontaktów z właściwymi instytucjami centralnymi MON, dowództwami oraz szefostwami rodzajów wojsk i służb, a także z WAT i instytucjami naukowo-badawczymi MON.

W celu zapoznania uczestników prac prognostycznych z niektórymi podstawowymi i najbardziej rozpowszechnionymi metodami prognozowania nawiązane zostały kontakty z Ośrodkiem Prognostryki Politechniki Wrocławskiej oraz zorganizowany cykl wykładów.

Stosownie do intencji zawartych w "Instrukcji prognozowania obronnego Sztabu Generalnego WP" /nr 01251/I z 20.09.1977 r./, a także wobec konieczności traktowania prac prognostycznych jako działalności permanentnej i cyklicznej, rozkazem Komandanta ASG WP powołano Radę Ogólnoakademicką do Spraw Prognozowania, a w wydziałach i katedrach - nietatowe zespoły prognostyczne, określając ich zadania zarówno stałe i długofalowe, jak też bieżące, związane z aktualnym cyklem prognozowania.

Opracowywanie prognozy rozpoczęto na szczeblu katedr i zakładów. Wyniki prac katedralnych były przedmiotem dyskusji na kolejnych posiedzeniach Rady Ogólnoakademickiej do Spraw Prognozowania. Następnie, uzupełnione i skorygowane stały się

zasadniczym materiałem roboczym dla zespołu powołanego w celu opracowania przedłożonej w niniejszym materiale syntezy.

Przy opracowywaniu prognoz korzystano z różnorodnych materiałów źródłowych. Można wśród nich wyodrębnić:

a/ Prognozy społeczno-gospodarczego rozwoju kraju i świata; egzemplifikując: ustalenia zawarte w podstawowych dokumentach PZPR odnośnie do problematyki budownictwa rozwiniętego społeczeństwa socjalistycznego; niektóre wyniki wstępnego etapu prac prognostycznych w dziedzinie rozwoju PRL, opracowane w 1974 r. przez Komitet Badań i Prognoz PAN "Polaka 2000"; "Raporty klubu rzymskiego"; "Krytyka granic wzrostu" - Wektory nr 7/1972.

b/ Prognozy rozwoju techniki i uzbrojenia, a wśród nich na przykład: Biuletyn Specjalny PAP nr 469 z 10.10.1977 r.; "Komunikaty Rozpoznawcze" Zarządu II Sztabu Generalnego WP oraz referat szefa Zarządu II wygłoszony na odprawie kierowniczej kadry Sił Zbrojnych PRL w 1976 r.; "Główne kierunki rozwoju systemów i sprzętu łączności" - Szefostwo Badań i Rozwoju Techniki Wojskowej 1976 r.; "Zmiany w uzbrojeniu i strukturze organizacyjnej oraz prognozowany charakter walki związków taktycznych według poglądów potencjalnych przeciwników" - Zarząd II Sztabu Gen. WP 1974 r.; "Perspektywy przymiennienia wycisłitielnoej tiechniki w wojennom diele"- N. Łoszcziłow 1977 r.; "Baziery w wojennej tiechniki" - W.A. Orłow 1976; Biuletyn Informacyjny MON nr 2 i 3 z 1976 r.; "Główne kierunki rozwoju systemów i sprzętu łączności" referat gen. Łomowa na posiedzeniu grupy roboczej Komitetu Technicznego ZSZ w 1976 r.; projekty prognoz katedralnych i wydziałowych WAT z 1977 r. i 1978 r. oraz prognoz poszczególnych wojskowych technicznych instytutów naukowych i badawczych.

c/ Artykuły traktujące o wizji wojny współczesnej i przyszłej zamieszczone w "Myśli Wojskowej" oraz "Wojennej Myśli", a także w codziennej prasie wojskowej.

d/ Konsultacje w dowództwach rodzajów sił zbrojnych, szefostwach rodzajów wojsk i służb, instytutach naukowo-badawczych oraz udział w posiedzeniach poświęconych omówieniu projektów prognoz opracowywanych przez różne wojskowe instytucje naukowo-badawcze.

Dane zawarte w wymienionych materiałach były dla potrzeb opracowywanej prognozy niekiedy mało przydatne - i w sumie - dalece nie wystarczające.

Uniemożliwiło to szersze zastosowanie metod ekstrapolacji oraz dokonanie dobrej kompilacji. W efekcie końcowym największe znaczenie miały: doświadczenia osobiste autorów prac, ich rozumienie w dotychczasowych trendach rozwojowych panujących w dziedzinach objętych prognozą, a także poparta rozumowaniem intuicja.

Sądy zawarte w prognozach katedralnych okazały się niejednokrotnie w sprawach zasadniczych zupełnie przeciwstawne. Na przykład spotkać w nich można tak krańcowe odmienne opinie, jak - z jednej strony - przewidywanie w Europie ewentualności wybuchu wyłącznie niczym nie ograniczonej wojny jądrowej /z użyciem wszystkich innych środków masowego rażenia/, a z drugiej - przekonanie o absolutnym nieprawdopodobieństwie takiej wojny. Niektóre prognozy katedralne zakładają wielki postęp w dziedzinie środków i metod prowadzenia wojny, w rozwoju techniki, gospodarki, nauki w ogóle, w innych - przeciwnie zakłada się, że postęp ten nie będzie na miarę przełomu XX i XXI wieku.

Zespół dokonujący syntezy prognoz katedralnych przeprowadził, poza ich zebraniem własne badania uzupełniające, stosując między innymi metodę ankiet i ekspertyz; podjął również próbę zastosowania metody ekstrapolacji.

Zestaw pytań skierowanych do katedr miał na celu uzyskanie opinii w kwestiach, które w ich prognozach zostały z różnych względów pominięte. Przede wszystkim dotyczyły one wizji przyszłej wojny oraz przewidywań co do rozwoju potencjału naukowego w zakresie różnych dyscyplin i specjalności.

Metodę ekstrapolacji zespół usiłował zastosować przy prognozowaniu rozwoju kadr naukowych, wydatków finansowych na nauki wojskowe, instytucji naukowo-badawczych i popularyzujących naukę, bibliotek i systemów informacji naukowej, wydawnictw i publikacji. Próba ta jednak nie została uwieńczona powodzeniem ze względu na to, iż pełne dane statystyczne w przekroju historycznym uzyskano wyłącznie od Towarzystwa Wiedzy Obronnej /TWO/, a częściowo od Departamentu Kadr MON i Biblioteki Sztabu Generalnego WP. Inne instytucje, do których skierowano prośbę o dostarczenie informacji, albo odpowiedziały odmownie, tłumacząc się brakiem możliwości zebrania potrzebnych danych /brak statystyki/, albo nie odpowiedziały w ogóle.

W znacznej części materiałów teoretycznych traktujących o metodach prognozowania rozwoju nauki lansowany jest pogląd, iż prognozowanie odkryć naukowych jest niemożliwe. Można rzekomo co najwyżej prognozować rozwój kadr naukowych, wzrost wydatków finansowych na naukę, rozwój instytucjonalny nauki i jej zaplecza itd., a więc rozwój potencjału naukowego. W toku dociekań badawczych oraz konsultacji z Zespołem Naukowym Sztabu Generalnego WP i Sekretariatem Rady WSzW zespół ASG WP wypracował pogląd, iż takie potraktowanie problemu prognozowania rozwoju nauk wojskowych grozi przekształceniem prac prognostycznych w zabieg czysto teoretyczny, nie mający praktycznego znaczenia.

Zdaniem ASG WP prognozowanie rozwoju potencjału naukowego jest zabiegiem bezcelowym, jeżeli "zawiśnie w próżni" tzn. nie uwzględni potrzeb praktyki. Aby sensownie prognozować rozwój tego potencjału, należy uwzględnić celową działalność ludzi w zakresie polityki naukowej - a działalność ta jest zawsze dyktowana potrzebami społecznymi, potrzebami praktyki. Trzeba zatem rozpocząć prognozowanie rozwoju nauk wojskowych od badań zmierzających do przewidzenia rozwoju czynników decydujących o charakterze i właściwościach przyszłej ewentualnej wojny, a następnie - w oparciu o te przewidywania - zaprognozować wizję przyszłej ewentualnej wojny. Na podstawie uzyskanych w ten sposób przesłanek trzeba z kolei zaprognozować kierunki rozwoju nauk wojskowych, przewidzieć kompleks najważniejszych problemów naukowo-badawczych, jakie w toku ich rozwoju wynikną, i dopiero wówczas, stosownie do potrzeb tego zbioru, przewidzieć rozwój potencjału naukowego /kadr, zaplecza, finansów itd./.

Powyższe rozumowanie /na równi z bliskością tematyczną/ przesądziło zarówno o jednym, wspólnym opracowaniu prognoz ASG WP opracowanych dla Zarządu I oraz dla Zespołu Naukowego Sztabu Generalnego WP, jak i o układzie treści tej wspólnej, połączonej prognozy. Układ mianowicie odpowiada kolejności dociekań. A jednocześnie pozwala wyodrębnić część interesującą przede wszystkim Zarząd I - jest to rozdział I, oraz część interesującą Zespół Naukowy Sztabu Generalnego - rozdział II. Rozdział I stanowi przy tym podstawę dla opracowania rozdziału II.

Próba wyraźnego wyodrębnienia w prognozie horyzontu 5-letniego nie dała rezultatu. W większości dostępnych materiałów horyzont ten określony jest w całości lub prawie w całości

konkretnymi planami i programami rozwoju. Uznano, że prognozowanie tego, co jest ujęte w planie na ogół mija się z celem. W szeregu przypadków bardzo wątpliwe okazało się wyodrębnianie horyzontu 15-letniego lub przewidywanie z perspektywą 25-letnią. Jednakże tam, gdzie uznano to za możliwe - z reguły w odniesieniu do ocen ogólnych - taki podział został dokonany.

Nie udało się także, szczególnie w ujęciu syntetycznym, w jednoznaczny sposób wybrać jednego możliwego wariantu prawdopodobnego przebiegu wydarzeń. Dlatego też tam, gdzie zachodziło - zdaniem zespołu autorskiego - jednakowe lub zbliżone prawdopodobieństwo różnych możliwości rozwoju, wyraźnie stwierdzono, jakie są te różne i zbliżone możliwości.

Ponieważ niniejsza prognoza ma stanowić jeden z wielu materiałów warsztatowych do dalszej pracy Zarządu I i Zespołu Naukowego Sztabu Generalnego WP nad opracowaniem prognoz specjalistycznych, ujęta została w sposób możliwie zwarty i lakoniczny. Stąd ogranicza się ona do stwierdzeń generalnych, najistotniejszych, z pominięciem szczegółów. Nie został w niej również przedstawiony przebieg rozumowania doprowadzającego do stwierdzeń końcowych, ani sposoby ich uzasadniania. W wielu zresztą przypadkach uzasadnienie takie w ogóle nie jest możliwe, a to ze względu na podyktowane koniecznością oparcie niniejszej prognozy w znacznej mierze na wnioskowaniu intuicyjnym.

Przedkładana prognoza, mimo udziału w jej przygotowaniu licznych zespołu najbardziej kompetentnych pracowników naukowo-dydaktycznych uczelni, może być uznana tylko za wstępną. Podstawową przyczyną tego stanu rzeczy jest niedoskonałość prowadzonych badań podstawowych, a ściślej ich wyników w postaci wykrytych prawidłowości, związków i zależności, zachodzących w dziedzinie walki zbrojnej i wojny. Prawidłowości do tej pory poznane, jak również sformułowane prawa naukowe, są na tyle ogólne, że nie gwarantują jeszcze dostatecznej precyzji rozumowania prognostycznego.

Wszystko to spowodowało, iż niniejsza prognoza w większym niż by należało stopniu opiera się na intuicyjnych przekonaniach i wyobrażeniach autorów.

Pewne zastrzeżenia budzi u autorów wymaganie, aby spośród wielu wariantów prognozowanej problematyki wybrać najbardziej

prawdopodobny oraz aby odpowiadała ona współcześnie panującym oficjalnym poglądom. Przestrzeganie tych wymogów prowadzi naszym zdaniem do obniżania jakości prognozy przez nadmierne jej uproszczenie.

Wybór wariantu najbardziej prawdopodobnego z prawdopodobnych zawsze grozi popełnieniem błędu. Waga problemu zmusza raczej do postępowania uwzględniającego wszystkie możliwe warianty rozwoju, aniżeli jednego wybranego. W praktyce prowadzi to do bardzo niepożądanych, a nawet szkodliwych kompromisów. Są to więc prognozy nieostre, nieco "rozmażane", łagodzące wszystkie główne kontrowersje i w efekcie prawdopodobnie nie najtrafniejsze.

1. Prognoza rozwoju systemu obrony państwa oraz użycia i działania sił zbrojnych

1.1. Przewidywane kierunki rozwoju czynników warunkujących system obrony państwa i założenia doktryny obronnej

System obrony państwa i poglądy doktrynalne w dziedzinie sztuki wojennej kształtują się stosownie do rozwoju sytuacji społeczno-politycznej, ekonomicznej, naukowo-technicznej oraz warunków geograficznych. Prognozując rozwój systemu obrony państwa oraz użycia i działania sił zbrojnych trzeba zatem oprzeć się na przewidywaniach dotychczasowych kierunków, charakteru i tempa zmian w sferach i dziedzinach rozwój ten warunkujący. Jakie więc naszym zdaniem są te przewidywania?

1.1.1. Prognoza zmian w sytuacji społeczno-politycznej

W okresie najbliższych piętnastu, a być może nawet dwudziestupięciu lat prawdopodobnie nie zajdą w świecie radykalne przeobrażenia ustrojowe, ani poważniejsze zmiany terytorialne. Postępować prawdopodobnie będzie integracja zarówno świata socjalistycznego, jak i imperialistycznego, obejmując, być może coraz to nowe dziedziny życia gospodarczego, społecznego, politycznego. Pociągnie to za sobą stały rozwój systemu organów ponadpaństwowych, międzysojusznicznych, a także rozszerzenie się ich uprawnień i zakresu działalności. Należy sądzić, że coraz intensywniej będzie postępować także polaryzacja społeczno-ustrojowa i polityczna państw trzeciego świata, jednakże w dalszym ciągu za podstawową uważać się będzie antagonistyczną sprzeczność społeczno-polityczną między socjalizmem a kapitalizmem. Zatem rozwój sytuacji społeczno-politycznej będzie głównie wynikiem ścierania się przeciwstawnych celów i dążeń obu tych formacji, a także różnych koncepcji wyboru dróg ich realizacji. Oczywiście istotne będzie również poszukiwanie rozwiązań innych ogólnoludzkich i ogólnoświatowych problemów, takich jak na przykład zjawisko tzw. "eksplozji demograficznej", "kryzysu" żywnościowego, energetycznego i surowcowego, "bariery ekologicznej", ochrony środowiska naturalnego "dysproporcji rozwoju Północy i Południa" itd.

Konieczność rozwiązywania tych problemów wspólnym wysiłkiem całej społeczności ludzkiej sprzyjać będzie rozwojowi współpracy także między państwami o odmiennych ustrojach, a nawet przeciwstawnych ostatecznych celach i dążeniach. Za pokojowym współistnieniem i współpracą przemawiać będą również wewnętrzne potrzeby rozwoju gospodarczego, nauki i techniki, kultury i sztuki, ochrony zdrowia, oświaty itd. każdego z zainteresowanych państw i społeczeństw. Czynnikiem stabilizującym pokój, odstraszającym potencjalnych przeciwników od zbrojnej napaści coraz wyraźniej będzie się stawać stopniowo narastająca przewaga potęgi ekonomicznej świata socjalistycznego nad imperializmem. Nie jest wykluczone, że na przełomie XX i XXI wieku przewaga ta stanie się nawet czynnikiem decydującym o pokojowej przyszłości świata. Podobny wpływ w dalszym ciągu wywierać będzie nadal niemiernie duże ryzyko zbrojnej konfrontacji z socjalizmem, która - wobec ogromnej mocy niszczenia współczesnych środków - może raczej zakończyć się ogromnym, ogólnoswiatowym kataklizmem niż tradycyjnie rozumianym, sensownym z punktu widzenia celu, zwycięstwem.

Jednakże nieodmiennie prowadząca do ostrych spięć i konfliktów istota imperializmu nie ulegnie zmianie. Potęgowanie się w świecie zjawisk kryzysowych - szczególnie wobec szybkiego rozwoju państw socjalistycznych - może pobudzać klasy i koła rządzące państw imperialistycznych do awanturnictwa politycznego, obniżając próg nieopłacalności wojny. Stąd zagrożenie wybuchem wojny będzie się utrzymywać także w przyszłości objętej prognozą. Należy zatem oczekiwać, iż tempo poszukiwań nowych "mniej niebezpiecznych" niż zbrojne - metod walki z socjalizmem, będzie narastać.

Walka ideologiczna, jako istotny stały element zjawiska współistnienia, będzie prawdopodobnie przybierać na znaczeniu. Jej formy i metody zostaną wzbogacone, a skuteczność wybitnie wzrośnie.

Nieodłącznym elementem współistnienia będzie narastające we wszystkich dziedzinach życia społecznego współzawodnictwo między socjalizmem, a kapitalizmem. Rozwiną się i wzbogacą metody oraz formy walki dyplomatycznej i ekonomicznej; coraz wyraźniej znamiona walki nosić będzie współzawodnictwo w dziedzinie nauki i techniki, oświaty i kultury. Czynniki polityczne,

ekonomiczny, społeczny, a nawet kulturowy czy psychologiczny prawdopodobnie odgrywać będą w przyszłości rolę większą aniżeli czynniki militarne. Nawet w wypadku wybuchu wojny rola tych czynników będzie niepomniernie większa niż kiedykolwiek dotychczas, być może nawet decydująca.

Polityka zagraniczna i wewnętrzna PRL, dostosowywana do konkretnych sytuacji, wynikać będzie - generalnie rzecz biorąc - z potrzeb i wymagań głównego zadania, jakim jest i pozostanie w okresie objętym prognozą budownictwo rozwiniętego społeczeństwa socjalistycznego. W rezultacie tego obok kilkakrotnego wzrostu produkcji, powszechnej mechanizacji i automatyzacji społeczeństwo nasze osiągnie wielki postęp w dziedzinie rozwoju kultury i cywilizacji. Na przełomie XX i XXI wieku cechą szczególną obywatela naszego kraju będzie prawdopodobnie przede wszystkim wykształcenie i wysoki poziom przygotowania technicznego.

Natomiast powolniejszy może okazać się rozwój świadomości ludzi, a to ze względu na wciąż i od lat utrzymującą się stosunkowo małą skuteczność poczynań wychowawczych.

Zwiększający się odstęp czasu od doświadczeń drugiej wojny światowej, a także skuteczność działań stabilizujących pokój oraz wzrost pewności co do tego, iż wojna z użyciem BMR przyniesie jedynie wzajemną zagładę - mogą raczej ugruntowywać przekonanie o coraz mniejszym prawdopodobieństwie jej wybuchu, a co za tym idzie o niecelowości wydatków i wysiłków zmierzających do rozwoju obronności. Stąd przypuszczalnie potęgować się będą również poczynania praktyczne państwa zmierzające do przeciwdziałania takim nastrojom i kształtowania postaw obronnych. Skuteczność tych poczynania całkowicie zależy od rozwoju metod i form ich realizacji. Ograniczenie się w tej dziedzinie do rozwiązań dotychczas stosowanych nie zapewni możliwości sprostanis realnym potrzebom.

1.1.2. Prognoza zmian w sytuacji ekonomicznej

W ciągu najbliższego pięcio - a nawet piętnastolecia w dziedzinie gospodarki w skali światowej prawdopodobnie nie zajdą zmiany o charakterze jakościowym. Cechą szczególną i dominującą będzie w dalszym ciągu rywalizacja między gospodarką kapitalistyczną a socjalistyczną. Dotychczasowa przewaga socjalizmu w

tempie rozwoju gospodarczego prawdopodobnie będzie nadal się utrzymywać, a może nawet wzrośnie. W coraz większej liczbie asortymentów gospodarka socjalistyczna uzyskiwać będzie przewagę również w absolutnych wielkościach produkcji. Jednocześnie - w miarę rozwoju współpracy i kooperacji, w miarę postępującego społecznego i międzynarodowego podziału pracy, wynikającego przede wszystkim z potrzeb gospodarczych /surowce, zasoby energii, transport, technologia, przygotowanie kadr itd./ - rozszerzać się będą powiązania prowadząc w pewnych dziedzinach do wzajemnej zależności, nie zawsze korzystnej z punktu widzenia obronności naszego państwa.

W perspektywie dwudziestopięcioletnia można przewidywać, iż sytuację ekonomiczną świata charakteryzować będzie głównie początek procesu przechodzenia ludzkości na eksploatację nowych źródeł energii, nowych surowców i w związku z tym opracowywania nowych technologii. Proces ten będzie jednak prawdopodobnie dość złożony i długotrwały. Stąd możliwe jest, iż czeka ludzkość pewien okres wyraźnego kryzysu w tej dziedzinie. Głębokość tego kryzysu może być w poszczególnych państwach i warunkach różna. Państwa i grupy państw pozbawione tradycyjnych źródeł energii i surowców oraz nie przystosowane w sensie technologicznym do procesu przeobrażeń odczują trudności silniej, a nawet mogą znaleźć się w sytuacji zależności od innych. Stworzy to zupełnie nowe możliwości w dziedzinie walki ekonomicznej. Stąd już teraz zainicjowane działanie świata imperialistycznego - zmierzające do osłabienia tempa ekonomicznego rozwoju socjalizmu, wyczerpania państw socjalistycznych w sensie gospodarczym, utrzymania tzw. luki technologicznej, do ciągłego dystansowania socjalizmu w dziedzinie nowych broni - jest szczególnie niebezpieczne, jako że może "zaozłocować" w przyszłości. Stąd już teraz walkę ekonomiczną należy obok ideologicznej uznać, za jeden z najważniejszych frontów zmagania socjalizmu z kapitalizmem.

Ewentualny kryzys związany z przechodzeniem ludzkości na eksploatację nowych źródeł energii, nowych surowców i technologii będzie mieć zatem ogromne znaczenie polityczne. Może mieć też wielki wpływ na rozwój sił zbrojnych i sztuki wojennej. Utrzymanie wysokiego stopnia i tempa mechanizacji w oparciu o silnik spalinowy może okazać się niemożliwe ze względu na trudność zapewnienia ciągłości dostaw paliwa, a przejście w skali

masowej na nowe środki napędu może odbywać się nie dość szybko.

Rywalizacja w dziedzinie ekonomiki stopniowo będzie prawdopodobnie przechodzić w sferę jakości /w tym jakości warunków pracy i życia/, doprowadzając stopniowo do zbliżenia płaszczyzn walki ideologicznej, dyplomatycznej i ekonomicznej.

1.1.3. Prognoza rozwoju nauki i techniki

Postęp naukowy i techniczny określa dziś kierunki i tempo rozwoju świata - wszystkich dziedzin i form działalności człowieka. W najbliższych pięciu i piętnastu latach postęp ten prawdopodobnie nie będzie miał rangi zmian jakościowych, rewolucjonizujących. Będą to raczej zmiany o charakterze ilościowym, ewolucyjnym. Również do uzbrojenia i wyposażenia sił zbrojnych wprowadzany będzie w tym czasie sprzęt już znany, istniejący i produkowany lub będący w końcowym stadium przygotowania do produkcji. W rezultacie do roku 1995 prawdopodobnie przede wszystkim wzrośnie zdecydowanie zdolność wojsk do szybkiego i precyzyjnego rozpoznawania celów oraz ich rażenia, a na szczeblach taktycznych i operacyjnych - zasięg broni. Udoskonalone zostaną również środki rażenia. Na skalę być może masową produkowane będą ładunki konwencjonalne nowej generacji /tzw. broń dwufazowa, paliwowo-powietrzna czy też tlenowa/ o mocy niewiele ustępującej zminiaturyzowanej broni jądrowej. Do uzbrojenia zaczną wchodzić broń jądrowa o działaniu selektywnym - najpierw neutronowa. Pojawiają się też pierwsze lasery bojowe. Szybko w dalszym ciągu postępować będzie rakietyzacja wojsk. Rozpowszechnione zostaną udoskonalone systemy naprowadzania rakiet, pocisków artyleryjskich i bomb lotniczych. Do wyposażenia sił zbrojnych na skalę masową wejdą nowe, doskonałe środki rozpoznania, zapewniające wykrycie celu, dostarczenie informacji w czasie rzeczywistym /bez opóźnienia/ i zautomatyzowane ich przetworzenie. Upowszechnione zostaną środki działające na zasadzie "rozpoznaj i zniszcz", będące rezultatem integracji środków rozpoznania i niszczenia. Wszystko to przede wszystkim niesłychanie zwiększy skuteczność ognia.

Jak sądzić należy - jednocześnie nastąpi duży postęp w dziedzinie doskonalenia środków transportu żołnierzy i broni na polu walki i poza jego obrębem. Przede wszystkim rozpowszechnią

się wozy transportowe i bojowe typu "poduszkowce", a także różne środki transportu powietrznego, głównie zaś śmigłowce szturmowe i "ogniowe platformy powietrzne". Dzięki temu rozwiną się na znaczną skalę siły lądowo-powietrzne. Pojawią się samoloty o lepszych charakterystykach w zakresie prędkości, manewrowości, zasięgu i udźwigu. Wzrośnie zasięg, szybkostrzelność, celność i skuteczność ognia lotniczego i przeciwlotniczego. Trend do zastępowania samolotów wielozadaniowych jednozadaniowymi prawdopodobnie się utrzyma. Wyraźny będzie też zapewne postęp w dziedzinie automatyzacji broni, prowadzący do upowszechniania się bezzałogowych samolotów oraz wozów bojowych, dział itp. z załogą radykalnie zmniejszoną. Znaczne postępy osiągnie również automatyzacja systemów dowodzenia. Prawdopodobnie zgodnie z planem do 1995 r. wdrożony zostanie "Połowy zautomatyzowany system dowodzenia wojskami" /PASUW/, a wraz z nim na wszystkich szczeblach wprowadzane będą nowe, wysoce wydajne, mobilne i uodpornione systemy i środki łączności. Nowe urządzenia łączności działać będą w oparciu o obwody scalone małej i dużej integracji, zapewniające mechanizację i automatyzację procesów rozwijania, strojenia, nawiązywania łączności, regulacji kanałów oraz przechodzenia na częstotliwości nie zakłócone. Pojawią się także i być może upowszechnią nowe środki maskowania, zapewniające jego bardziej jeszcze wszechstronną skuteczność.

Jednocześnie pojawić się mogą, ale raczej tylko prototypy, zupełnie nowych środków walki, będących rezultatem wykorzystania nowych odkryć i osiągnięć nauki oraz zastosowania zupełnie nowych technologii. Na szerszą skalę zaczną one przypuszczalnie wchodzić do uzbrojenia dopiero od początku XXI wieku.

Wszystko wskazuje na to, że XXI wiek będzie wiekiem nauki, oszałamiających odkryć, postępu i wiedzy. Spośród interesujących sztukę wojenną odkryć i wynalazków należy przede wszystkim oczekiwać ujarzżenia i wykorzystania nowych źródeł energii ze skonstruowaniem nowego rodzaju silników i pojazdów łącznie.

Równie wielkich odkryć należy oczekiwać w dziedzinie nauk przyrodniczych i społecznych. Wiele z nich może okazać się wysoce przydatnymi dla potrzeb wojennych i stanowić podstawę konstrukcji zupełnie nowych broni lub nowych, nie znanych dzisiaj form i sposobów wojowania. Być może realne stanie się na przy-

kład masowe, skuteczne i szybkie oddziaływanie na psychikę ludzką, kształtowanie w sposób sztuczny masowych nastrojów, a nawet destrukcyjne wpływanie lub - stosownie do swych zamierzeń - ukierunkowywanie rozwoju całych pokoleń, i to w sposób selektywny /umożliwiający oddziaływanie na wybrane tylko odłamy społeczności ludzkiej/. Z drugiej zaś strony prawdopodobnie wykształcone zostaną możliwości obrony przed takim atakiem /w sferze psychologicznej i biologicznej/. Należy także oczekiwać wyraźnego postępu w dziedzinie pedagogiki oraz w dziedzinie środków i metod kształtowania nastrojów pozytywnych.

Prawdopodobnie czekają ludzkość dalsze epokowe osiągnięcia w dziedzinie fizyki i chemii, a przede wszystkim geofizyki i geologii, z których wiele może stanowić podstawę teoretyczną dla konstrukcji nowych, potężnych środków walki zbrojnej. Być może będą to przede wszystkim: broń falowa /w tym laserowa, ultra-i infradźwiękowa itp.; różne typy broni jądrowej o działaniu selektywnym; środki sterowania zjawiskami geofizycznymi i klimatycznymi oraz pozwalające sterować zaburzeniami równowagi ekologicznej, a także biologicznej /w tym genetycznej/; środki umożliwiające wykorzystanie dla celów wojennych odkryć w dziedzinie bioprądów, anihilacji materii lub zjawiska grawitacji itd. Te środki i metody /nawet w stadium prób początkowych/ mogą wywrzeć na sztukę wojenną wpływ rewolucjonizujący na skalę dotychczas nieznaną /załącznik nr 1/.

Nie można jednak też wykluczać ewentualności, że na przełomie XX i XXI wieku rozwój środków walki zbrojnej nie wyjdzie poza fazę doskonalenia broni dzisiaj już znanych i poza fazę wykorzystania głównie dotychczasowej wiedzy naukowej. Natomiast wynalezienie broni zdolnej zapewnić jednej tylko stronie absolutną przewagę i dostatecznie dużą gwarancję bezpieczeństwa w wojnie /na przykład wynalezienie środka zdolnego sparaliżować jednostronnie cały system dowodzenia i łączności lub uniemożliwić w inny sposób stronie napadniętej skuteczne użycie w odwecie własnej siły zbrojnej/ wydaje się raczej nieprawdopodobne.

1.1.4. Przewidywania co do rozwoju warunków geograficzno-fizycznych

W dziedzinie warunków geograficzno-fizycznych możliwe są głównie zmiany będące następstwem wpływu rozwoju cywilizacji na

środowisko naturalne. Należy zwłaszcza oczekiwać dalszego postępu w dziedzinie urbanizacji naszego kontynentu, rozwoju sieci komunikacji, łączności, żeglugi i rurociągów; wzrostu nasycenia terenu specjalnymi obiektami przemysłowymi i urządzeniami energetycznymi, chemicznymi, jądrowymi, mogącymi wywierać wpływ na sposoby prowadzenia działań wojennych. Pewnym przesunięciem może ulec usytuowanie głównych źródeł energii i surowców strategicznych, a to na skutek wykrywania nowych z jednej, a wyczerpywania się dotychczasowych - z drugiej strony. Możliwe są też pewne zmiany klimatu - głównie ze względu na narastające zanieczyszczenie atmosfery.

Mniej prawdopodobne wydają się być alternatywnie przewidziane przez uczonych zachodnich wielkie katastrofy ekologiczne w rodzaju stopienia czasz lodowych na obu biegunach i podniesienia się wskutek tego poziomu mórz i oceanów o kilkanaście czy też kilkadziesiąt metrów itd.

Natomiast ogromne zmiany w warunkach geograficznych może przynieść użycie broni, szczególnie zaś broni masowego rażenia, a także zastosowanie w przyszłości środków pozwalających ewentualnie sterować zjawiskami geofizycznymi.

1.2. Prognoza ogólnego charakteru wojny oraz doktryny obronnej i systemu obrony państwa

Przy takim stanie rzeczy - wizja wojny w najbliższym pięcioleciu prawdopodobnie nie ulegnie zmianom radykalnym.

Przy - generalnie rzecz biorąc - stosunkowo raczej malejącym niebezpieczeństwie wybuchu wojny w Europie, najbardziej prawdopodobna wydaje się być jej wersja jądrowa. Wojna może się oczywiście rozpocząć jako konwencjonalna, ale wszystko wskazuje na to, że dość szybko przekształci się ona w działania z wykorzystaniem wszystkich dostępnych środków. Inicjujący wojnę światową wybuch konfliktu w Europie jest mniej prawdopodobny. Dużo bardziej realne jest jej rozpoczęcie w Azji lub Afryce.

Istotnym elementem działań wojennych będzie walka w kosmosie, zdolna najwcześniej zdecydować o ogólnej przewadze i o dalszym rozwoju wydarzeń na ziemi.

Jądrowa faza wojny będzie raczej krótkotrwała; charakteryzować się będzie gwałtownością działań, totalnymi zniszczeniami, sparaliżowaniem działalności gospodarki i administracji oraz wykorzystaniem wyłącznie lub głównie zasobów nagromadzonych.

Wobec uderzeń na zaplecze walczących krajów i koalicji - wykonywanych siłami zarówno strategicznymi, jak i operacyjnymi - działania wojsk na tradycyjnie rozumianym froncie będą miały w wojnie jądrowej znaczenie drugorzędne i ze względu na sparaliżowaną produkcję oraz dowóz, a także na skutek olbrzymich strat stosunkowo szybko zamrą. Wojna taka, szczególnie dla wciągniętych w jej orbitę państw małych terytorialnie i położonych na głównych kierunkach strategicznych, oznaczać może nawet pełną zagładę, w wyniku której podźwignięcie się i ukonstytuowanie na nowo życia narodowego będzie bardzo mało prawdopodobne. Może ona również oznaczać w ogóle załamanie się cywilizacji ludzkiej przynajmniej na półkuli północnej.

W Europie wojna ograniczona do klasycznych środków walki, jako starcie między państwami kapitalistycznymi i socjalistycznymi, w najbliższej przyszłości /i dopóki stacjonują siły zbrojne ZSRR w NRD, a NATO w RFN/ nie wydaje się być możliwe. Jednakże w wypadku wciągnięcia ZSRR w ciężką wojnę w Azji niebezpieczeństwo takiej wojny w Europie mogłoby zdecydowanie wzrosnąć. W wojnie takiej będą miały do spełnienia określoną rolę wszystkie rodzaje sił zbrojnych i wojsk, a jej losy mogą jak dawniej decydować się na tradycyjnie rozumianym froncie.

W wojnie zarówno jądrowej, jak i konwencjonalnej wciąż wzrastać będzie rola czynnika zaskoczenia, a sprawność osiągnięcia na czas gotowości obronnej państwa i bojowej wojsk może mieć znaczenie podstawowe. Z drugiej jednak strony osiągnięcie zaskoczenia będzie coraz trudniejsze.

Konsekwencje użycia broni jądrowej, także nowoczesnej broni konwencjonalnej, powodować będą prawdopodobnie zarówno utrzymywanie się tendencji do poszukiwania nowych, bardziej dostosowanych do potrzeb środków i metod walki, jak też dalszy wzrost integracji różnych zbrojnych i niezbrojnych form walki oraz integracji władz politycznych w problematykę walki zbrojnej. Należy zatem przewidywać, że angażowanie się przedstawicieli władz politycznych w działalność związaną z przygotowaniem obronnymi będzie coraz rozleglejsza.

Sądzić należy, że możliwość zarówno dalszej ewolucyjnej modyfikacji obrazu wojny, jak też zajścia w nim zmian bardziej zasadniczych zaistnieje dopiero na przełomie XX i XXI wieku. Zmiany te prawdopodobnie mogą dotyczyć użycia zupełnie nowych środków walki /broni falowej, geofizycznej, biologicznej/, i to na skalę przesądzającą o ogólnym charakterze konfliktu. Wydaje się prawdopodobne, że wszystkie te zarówno znane współcześnie, jak i przyszłe generacje oraz typy środków masowego rażenia, wywołają radykalne zmiany w obrazie zjawiska wojny.

Nieograniczone stosowanie w wojnie wszystkich dostępnych środków masowego rażenia, może w sumie doprowadzić nawet do zupełnej degeneracji albo zaniku życia na ziemi. Takiej desperacji, prowadzącej do ogólnej zagłady nie będzie można prawdopodobnie nigdy uznać za niemożliwą. Ale, zakładając celowość ludzkiego działania, bardziej prawdopodobne wydaje się, iż funkcja broni masowego rażenia zostanie w praktyce ostatecznie ograniczona do wzajemnego powstrzymywania się przed stawianiem przeciwnika w sytuacji bez wyjścia.

W ten sposób wykrystalizuje się być może zupełnie nowa koncepcja wojny, a właściwie zmagania prowadzonych na jej krawędzi, bo obejmujących szereg planowo podejmowanych konfliktów zbrojnych i niezbrojnych, powiązanych wspólnym celem i myślą przewodnią. W zmaganiach tego typu stosowane będą przypuszczalnie w sposób kombinowany wszystkie dostępne formy walki z przeciwnikiem, a walka zbrojna wcale może nie będzie odgrywać roli decydującej. Podstawowym zadaniem sztuki prowadzenia takiej wojny będzie wówczas właściwy dobór celów pośrednich, z myślą o tym, aby z jednej strony ich kolejne osiągnięcie przybliżyło uzyskanie w przyszłości ostatecznego zwycięstwa politycznego, a z drugiej - aby nie stawiać przeciwnika w sytuacji bez wyjścia, w której będzie on zmuszony do kroków desperackich, w rezultacie których obie strony może spotkać tylko zagłada. Sztuka prowadzenia takiej wojny będzie polegała także na właściwym doborze i kojarzeniu różnych środków i metod walki, stosownie do kolejno stawianych celów, potrzeb, możliwości i warunków.

Takie formy walki jak psychologiczna, walka w sferze nauki i techniki, walka biologiczna, niektóre formy walki geofizycznej charakteryzować się mogą szczególnymi właściwościami. Mogą to być zmagania prowadzone w sposób jawny, otwarty, stosowane

i narzucane przeciwnikowi siłą, ale nie można też wykluczać ewentualności wypracowania metod i stosowania środków właściwych dla tych form walki w sposób skryty, skrętnie maskowany, a zatem prowadzonych także w czasie formalnego pokoju.

Zmagania takie będą się charakteryzowały pewnym zespołem określonych cech, do których przede wszystkim zaliczyć należy długotrwałość, zmienność natężenia i zróżnicowanie działań oraz ogromne bogactwo form tych działań wynikające z potrzeby kojarzenia na wielu szczeblach dowodzenia w sposób często wręcz wyrafinowany i zupełnie nieszablonowy różnych form i metod walki zbrojnej i niezbrojnej. Można przypuszczać, że chwiejna już dzisiaj granica między frontem zewnętrznym a wewnętrznym oraz między siłami operacyjnymi a siłami obrony terytorium kraju ulegnie całkowitemu zatarciu. Zatarciu ulegnie też granica między formalnym i merytorycznym stanem wojny a stanem pokoju. Konsekwencją takiej kompleksowości będzie prawdopodobnie także zacieranie się granic między strategią wojenną a polityką wojenną państwa /koalicji/. W ramach walki zbrojnej ogromnie wzrośnie rola środków i metod walki dywersyjnej i partyzanckiej, a więc także obrony przeciwdywersyjnej, utrzymania porządku i bezpieczeństwa oraz obrony przeciwterrorystycznej.

Integracja walki zbrojnej z pozawojskowymi formami walki doprowadzić zatem może do wzrostu częstotliwości konfliktów krótkotrwałych, demonstracji zbrojnych, gwałtownych i szybkich akcji pozwalających osiągnąć cele częściowo, przeplatanych dłuższymi okresami poczynań mających doprowadzić do pewnego uspokojenia. Działania zbrojne o wielkim rozmachu, natężeniu i zdecydowanych celach, prowadzące do całkowitego zniszczenia lub wyczerpania przeciwnika oraz jego pełnej kapitulacji staną się być może bardziej typowe dla wojen lokalnych i peryferyjnych niż dla głównego frontu zmagania socjalizmu z kapitalizmem.

W całym objętym prognozą okresie podstawową zasadą doktrynalną pozostanie ścisły ideowy, polityczny i wojskowy sojusz ze Związkiem Radzieckim i pozostałymi państwami Układu Warszawskiego, umocnienie tego Układu oraz rozwój form integracji politycznej, ideologicznej, gospodarczej i wojskowej.

Należy zatem oczekiwać, iż w miarę upływu czasu będzie wzrastała rola organów ponadpaństwowych, a więc wspólnych, międzysojuszniczych organów politycznych, gospodarczych, naukowo-

technicznych, wojskowych i innych - co prawdopodobnie odbije się też wyraźnie i korzystnie na strukturze i funkcjonowaniu organów krajowych.

Przekształceniom podlegać będzie również cały system obrony państwa. Szczególnie rozwijać się będą jego elementy pozawoj-skowe. Wielce wzrosną i skomplikują się przede wszystkim zadania polityczno-obronne i gospodarczo-obronne. Obok poczynań zmierzających do przygotowania państwa i społeczeństwa do wojny pod względem politycznym i ideowo-moralnym oraz ekonomicznym, na oczoło wysuną się problemy kierowania walką dyplomatyczną, ideologiczną, psychologiczną, ekonomiczną oraz walką w sferze nauki i techniki, a także ich kojarzenia z walką zbrojną. Wzrastać będzie również rola i komplikować się będą zadania obrony cywilnej oraz zadania z zakresu utrzymania bezpieczeństwa i porządku publicznego.

Wobec postępującej integracji systemów obrony w skali międzysojuszniczej część istotną zadań przejmować będą prawdopodobnie organa ponadpaństwowe. Ułatwi to rozwój systemu kierowania obroną państwa, jego uproszczenie i dostosowanie do realnych potrzeb. I tak jednak prawdopodobnie znajdzie konieczność powołania centralnego wykonawczego organu państwowego, zdolnego sprawnie i na bieżąco oraz w każdych warunkach koordynować wszystkie poczynania o charakterze obronnym, jak też wyspecjalizowanych ośrodków odpowiedzialnych za kierowanie całokształtem poczynañ w zakresie walki ekonomicznej, ideologicznej i psychologicznej; biologicznej oraz za walkę w sferze nauki i techniki itd.

1.3. Prognoza w zakresie użycia i działania sił zbrojnych do 1995 r. Prognoza w zakresie użycia i działania wojsk lądowych

Należy sądzić, że w prognozowanym okresie wojska lądowe pomimo sygnalizowanych przemian, nie stracą na znaczeniu; nadal będą doskonałe, zwłaszcza w kierunku ich "uskrzydlenia". Jak należy przypuszczać - podstawową rolę w dalszym ciągu spełniać będą wojska pancerne i zmechanizowane. Wraz ze wzrostem mocy środków rażenia oraz wprowadzania do wyposażenia wojsk lądowych coraz bardziej skomplikowanego uzbrojenia i sprzętu technicznego, liczba sił bezpośrednio zaangażowanych w walkę zbrojną

będzie maleć; oczekiwać jednocześnie należy stałego wzrostu sił usługowych. Można również przewidywać zmniejszenie liczebności pododdziałów i oddziałów, tworzenie zgrupowań lądowo-powietrznych. Należy się też liczyć z uniwersalizacją jednostek, wzrostem liczby pododdziałów w związkach taktycznych, jak również oczekiwać rozwoju przede wszystkim wojsk przeznaczonych do walki radioelektronicznej.

Jak można sądzić - w ramach wojsk lądowych nastąpi prze-wartościowanie roli i zadań oraz sposobów działań poszczególnych rodzajów wojsk. Charakter walki zbrojnej, sposób jej przygotowania i prowadzenia zarówno w skali strategicznej, operacyjnej, jak i taktycznej będzie się zmieniać nie w sposób rewolucyjny, lecz ewolucyjny, pod wpływem już wprowadzanych lub zaplanowanych do wdrożenia nowych środków walki. W wojnie konwencjonalnej można się liczyć z jednoczesnym działaniem sił lądowo-powietrznych na znacznych obszarach: "Operacje wielowymiarowe", w których równorzędną rolę spełniać będzie zarówno rzut lądowy, jak i powietrzny mogą być prowadzone na obszarach mających istotne znaczenie dla przebiegu wojny. Należy przypuszczać, że oprócz dotychczas znanych form i sposobów walki zbrojnej, może ona przebiegać w poszczególnych ogniskach, często odległych od siebie w czasie i przestrzeni. Ze względu na zagrożenie bronią masowego rażenia należy sądzić, że ten sposób walki może przybrać charakter krótkotrwałych starć zbrojnych o dużym natężeniu, w których uczestniczyć będą zgrupowania lądowo-powietrzne o różnym składzie. Niezależnie od tego, prawdopodobnie będą prowadzone we współdziałaniu z rzutem powietrznym rajdowe działania zgrupowań lądowych, a także działania grup dywersyjno-rozpoznawczych w głębi obszaru zajmowanego przez przeciwnika.

Na polu walki dominować nadal będą wozy bojowe, coraz większą rolę będą odgrywać śmigłowce szturmowe oraz stale doskonalone rakiety.

Celem działań wojsk lądowych będzie zniszczenie lub opanowanie nieprzyjaciela, a w niektórych tylko przypadkach - opanowanie i utrzymanie obiektów o decydującym znaczeniu.

W przedstawionej sytuacji zmieni się również w sposób istotny charakter operacji zaczepnej i operacji obronnej, a w konsekwencji również natarcia i obrony. Oczekiwać należy zmiany treści takich pojęć, jak: rozmach działań, ciągłość działań,

ugrupowanie wojsk oraz innych dotychczas stosowanych. Bezpośrednie starcie zgrupowań lądowo-powietrznych będzie prawdopodobnie końcowym etapem walki na odległość. Jedynie w sporadycznych przypadkach może dojść w tej sytuacji do przełamywania, a raczej pokonywania obrony, która nabierze innego niż dotychczas znaczenia.

W działaniach zaczepnych zaskakujące uderzenie i odejście sił w celu odtworzenia gotowości do dalszych działań będą - jak należy sądzić - częstymi sposobami walki. Działania obronne wojsk lądowych w coraz większym stopniu mogą polegać na aktywnym przeciwdziałaniu poczynaniom nieprzyjaciela w celu ograniczenia możliwości jego działań zaczepnych zarówno przed, jak i w czasie ich prowadzenia. Również przegrupowania wojsk, odbywające się w ciągłej walce, mogą zmienić swój charakter. Ze względu na prawie jednoczesne angażowanie sił na całej głębokości ugrupowania można oczekiwać przewartościowania roli i zadań odwodów /drugich rzutów/. Główną tego przyczyną będzie coraz powszechniejsze stosowanie działań w trzecim wymiarze.

Podstawowe znaczenie dla rezultatów działań w tak rozumianej operacji wielowymiarowej mieć będzie przypuszczalnie walka radioelektroniczna, a w niej - obezwładnianie systemów radiolokacyjnych przeciwnika, zakłócanie łączności oraz niszczenie urządzeń radioelektronicznych. Niezmiernie ważne będzie w tych warunkach sprawne rozpoznanie oraz dowodzenie.

Należy sądzić, że w wojnie jądrowej działania wojsk lądowych w mniejszym stopniu niż w wojnie konwencjonalnej decydować będą o jej rezultatach. W przypadku ograniczonego użycia broni jądrowej nie należy oczekiwać większych zmian w sposobach walki zbrojnej, natomiast w wojnie z nieograniczonym stosowaniem broni jądrowej rola i zadania oraz sposób działania wojsk lądowych radykalnie się zmienią. Można zakładać, że zaledwie część z nich będzie użyta do działań zbrojnych; znaczna część natomiast będzie zmuszona likwidować skutki uderzeń jądrowych.

Przewiduje się, że wprowadzenie do uzbrojenia wojsk broni neutronowej wniesie jedynie nieznaczne korekty do sposobów i zasad prowadzenia działań w skali operacyjnej. Broń neutronowa może natomiast zrewolucjonizować sposoby walki na szczeblu taktycznym. Stosunkowo nieznaczne zniszczenia środowiska przy dużych stratach w ludziach, a także możliwość wejścia do rejonu

uderzeń bezpośrednio po wybuchu mogą w istotny sposób zmienić obraz pola walki.

Znaczne będzie prawdopodobieństwo prowadzenia na całym obszarze kraju działań zbrojnych, a zwłaszcza odpierania ataku sił powietrznych nieprzyjaciela, zwalczania jego desantów powietrznych jak i grup dywersyjno-rozpoznawczych. Działania te ściśle wiązać się będą z likwidacją skutków uderzeń nieprzyjaciela na obiekty o znaczeniu zarówno militarnym jak i ekonomicznym oraz na skupiska ludności. Całość tych działań należy sądzić będzie prowadzona w formie operacji strategicznej w obronie terytorium kraju.

W wojskach raketowych i artylerii przewiduje się dalsze ścisłe łączenie uderzeń raketowo-jądrowych i artylerii z działaniem wojsk pancernych i zmechanizowanych. Miniaturyzacja pocisków jądrowych umożliwi zwalczanie celów powierzchniowych znajdujących się w pobliżu linii styczności walczących wojsk przy użyciu rakiet i artylerii. Wystąpi przypuszczalnie większa niż dotychczas możliwość, a jednocześnie konieczność dostosowywania ognia do konkretnych potrzeb; wzrośnie znaczenie ognia do celów zlokalizowanych, a w wojnie konwencjonalnej - również ognia powierzchniowego. Jednym z podstawowych zadań wojsk raketowych i artylerii będzie niszczenie celów opancerzonych. Wzrost celności i mocy środków rażenia oraz wykorzystywanie zróżnicowanego uzbrojenia przyczyni się do mniejszego zużycia amunicji, a wzrost zasięgu ognia ograniczy manewr sprzętem. Wszystko to przyczyni się do zmian strukturalnych wojsk raketowych i artylerii oraz zmian zasad i sposobów ich działania.

X Wojska obrony przeciwlotniczej, w związku z rozwojem środków napadu powietrznego przeciwnika /w tym samolotów bezpilotowych/ oraz stosowanych przezeń środków rażenia /np. pociski "Cruise"/, będą się rozwijać szczególnie intensywnie. Wraz ze wzrostem możliwości przenikania sił powietrznych przeciwnika na pułapach od kilkudziesięciu metrów do trzydziestukilku tysięcy oraz atakowania obiektów z bardzo dużą dokładnością i z coraz większych odległości wzrosną wymagania w stosunku do skuteczności osłony wojsk. Zalstnieje potrzeba tworzenia w ramach strefowo-obiektowej obrony przeciwlotniczej ciągłej w czasie i przestrzeni, wielowarstwowej strefy ognia rakiet przeciwlotniczych, uzupełnianej ogniem artylerii plot. Stanie się to możliwe

dzięki znacznemu zwiększeniu nasycenia wojsk supernowoczesnymi zestawami rakiet przeciwlotniczych oraz dalszemu rozwojowi małoskalibrowej artylerii przeciwlotniczej. Przewiduje się, że w systemie OPL będą działać mieszane zgrupowania przeciwlotnicze o zróżnicowanym wyposażeniu. Należy oczekiwać dalszego zwiększenia kompleksowości OPL i centralizacji dowodzenia przy stopniowym wprowadzeniu automatyzacji. Może również nastąpić przewartościowanie zasad użycia i działania wojsk OPL oraz konieczność przejęcia przez nie zadań obrony przeciwrakietowej. Pod koniec prognozowanego okresu może się pojawić jakościowo nowa broń przeciwlotnicza, oparta np. o technikę laserową, której zasady wykorzystania będą się znacznie różniły od dotychczasowych.

W wojskach inżynieryjnych oraz w zabezpieczeniu inżynieryjnym wraz ze zmianami charakteru walki zbrojnej i stałym rozwojem techniki należy oczekiwać przewartościowania zadań i sposobów ich realizacji.

Znaczny jakościowy rozwój tych wojsk spowoduje: rozwój środków i sposobów pokonywania różnorodnych zapór inżynieryjnych - konwencjonalnych i jądrowych /nowej generacji/ - z wykorzystaniem do tego celu głównie techniki elektroniczno-laserowej i mieszanek chemiczno-wybuchowych; konieczność powszechnego stosowania minowania manewrowego /minowanie narzutowe/, którego zasięg dzięki zastosowaniu specjalnych wyrzutni saperskich, artylerii raketowej, rakiet, śmigłowców i samolotów będzie praktycznie nieograniczony; zmniejszenie znaczenia przepraw, szczególnie desantowych i promowych; zwiększenie roli maskowania kompleksowego oraz ciągłego okopywania się wojsk.

Należy liczyć się również ze znaczną "saperyzacją" różnych rodzajów wojsk, która pozwoli w pełni wykorzystać ich możliwości taktyczno-techniczne.

W związku z charakterem przyszłych działań można spodziewać się także dalszego jakościowego rozwoju wojsk inżynieryjnych, zwiększenia ich specjalizacji i przygotowania do wykonania najważniejszych zadań z zakresu zabezpieczenia inżynieryjnego. Struktura, wyposażenie i działanie tych wojsk będą - jak sądzić należy - ukierunkowane, generalnie rzecz biorąc, na zapewnienie swobody ruchu i manewru wojsk walczących oraz na zabezpieczenie ich żywotności.

Wojska chemiczne - wraz z doskonaleniem broni masowego rażenia w kierunku miniaturyzacji ładunków jądrowych oraz selektywności działania /rażenie tylko energią świetlną, promieniowaniem, środkami psychochemicznymi itp./ - będą się specjalizować i doskonalić zwłaszcza w zakresie: rozpoznawania na odległość /m.in. zdalna detekcja par i aerozoli/, automatyzacji wykrywania i oceny parametrów wybuchów jądrowych oraz stosowania nowych środków ochronnych.

Mimo iż nastąpi dalsze usamodzielnienie wojsk walczących w zakresie likwidacji skutków uderzeń bronią masowego rażenia, drogą ich wyposażenia w automatyczne urządzenia odkażające i dezaktywujące, to jednak przewidywane stosowanie dymów maskowniczych oraz chemicznych zasłon aerozolowych, jako środków ograniczających i zakłócających działanie urządzeń pracujących w zakresie podzerwieni i mikrofal /również laserów/; spowoduje wzrost zadań wojsk chemicznych.

W wojskach łączności należy przewidywać wdrożenie perspektywicznego systemu łączności, bazującego na zunifikowanych w skali armii państw - członków Układu Warszawskiego urządzeniach łączności, które zapewnią efektywne sprzężenie z "Półowym zautomatyzowanym systemem dowodzenia - /PASUW/, z systemem telekomunikacyjnym państwa oraz zintegrowanym systemem łączności państw-członków RWPG - /WAKSS/. Środki łączności charakteryzować się będą zwiększoną mocą oraz rozszerzonymi zakresami częstotliwości /większą ilością fal/. Ich rozwój będzie zmierzał w kierunku intensyfikacji działania kanałów transmisji danych dla potrzeb "PASUW", co determinuje konieczność zamiany w liniach łączności kanałów analogowych na kanały cyfrowe /binarne/. Równocześnie nastąpi przejście od ręcznej komutacji do automatycznej /komutowanie kanałów i informacji/ i zastosowanie grupowych urządzeń utajniających o dużej mocy kryptograficznej. Na szczeblach operacyjnych należy oczekiwać ograniczenia łączności radiowej i przewodowej na rzecz łączności radioliniowej - horyzontalnej i troposferycznej oraz kosmicznej - rozwijanej na kierunkach bezpośrednich i w ramach tworzenia podstawowej sieci łączności /osiowo-rokadowa sieć łączności rozwijana w pasie działania frontu lub armii w układzie "siatka"/. Na szczeblach taktycznych nastąpi przypuszczalnie wzrost roli środków radiowych, powietrznych elementów dowodzenia oraz wozów dowodzenia zainstalowanych

na gąsienicowych pojazdach opancerzonych. Oprócz radiostacji będą one wyposażone w urządzenia utajniaszące, urządzenia do transmisji danych, przyrządy do obrazowania i dokumentowania, a także w minikomputery. W związku z wdrożeniem perspektywicznego systemu łączności należy oczekiwać zwiększenia zasięgu, przepustowości, mobilności i bezpieczeństwa łączności; zwiększenia jej żywotności i niezawodności na polu walki przy równoczesnym ograniczeniu liczby obsługi sprzętu i jego uproszczeniu.

Prognoza użycia i działania wojsk lotniczych i OPK

Wojska lotnicze - jak należy sądzić - będą w dalszym ciągu jednym z podstawowych rodzajów sił zbrojnych. Przewiduje się szczególnie szybki rozwój lotnictwa wojsk lądowych i wyposażenie go w coraz doskonalsze śmigłowce szturmowe, transportowe i łącznikowe. Ponadto do wojsk lotniczych prawdopodobnie zostaną wprowadzone samoloty bezpilotowe, przeznaczone do prowadzenia rozpoznania i ewentualnie wykonywania uderzeń na obiekty naziemne.

Wprowadzenie nowej generacji urządzeń radioelektronicznych spowoduje przypuszczalnie przełom w lotnictwie, uniezależniając je od pory doby i warunków atmosferycznych.

Wojska obrony powietrznej kraju, rozwijać się będą wielokierunkowo /zwłaszcza w sensie jakościowym/, stosownie do wzrastającego zagrożenia z powietrza, a w dalszej perspektywie - również z kosmosu.

Szczególnego rozwoju należy oczekiwać w zakresie dokładności i szybkości reakcji, odległości i skuteczności zwalczania SNP przeciwnika /przede wszystkim na małych i stratosferycznych wysokościach/, a także w dziedzinie zwiększenia odporności systemu na przeciwdziałanie radioelektroniczne przeciwnika.

Przewiduje się, że w wojskach OPK nadal występować będą obecnie istniejące rodzaje wojsk, ściśle ze sobą współdziałające, przy zachowaniu ich dotychczasowej roli /i zadań/ w systemie OPK. Oczekiwać należy natomiast wzrostu roli walki radioelektronicznej.

Możliwość stworzenia wielowarstwowej strefy ognia wojsk raketowych nad większym niż dotychczas obszarem oraz zwiększenia zasięgu lotnictwa myśliwskiego - w warunkach jego kompleksowego wykorzystania - zwiększy swobodę wyboru form obrony obiektów i rejonów oraz możliwości manewru operacyjnego.

Zwiększone możliwości rozpoznania radiolokacyjnego i radiotechnicznego oraz pełne zautomatyzowanie procesów dowodzenia spowoduje zwiększenie stopnia centralizacji wykorzystania wojsk OPK zarówno w skali kraju, jak też w ramach państw UW.

x x x

Do 1990 roku nastąpi prawdopodobnie unifikacja wyposażenia technicznego i dokumentów oraz integracja organizacji i funkcjonowania systemu dowodzenia wojskami wszystkich państw UW. Należy zakładać, że systemy dowodzenia na szczeblu strategicznym, związków operacyjnych i taktycznych pierwszego rzutu, a także wojsk OPK i lotnictwa oraz dowództw ZO i ZT kolejnych rzutów będą już w okresie pokoju w pełni rozwinięte, utrzymując taki stopień gotowości do działań, który zapewni możliwość natychmiastowego wykonania zadań bojowych.

W celu zapewnienia wymaganej żywotności systemu dowodzenia na szczeblu strategicznym należy przewidywać wykorzystanie powietrznych i satelitarnych SD. Zakłada się również, że w prognozowanym okresie organizowane będą stacjonarne stanowiska dowodzenia /rozbudowywane w podziemnych schronach i pod wodą/ oraz ruchome /na środkach transportu/. Ze względu na powietrzno-lądowy charakter działań, olbrzymi ich rozmach przestrzenny oraz ogniskowość bitew i walk, rola powietrznych stanowisk dowodzenia i powietrznych elementów dowodzenia znacznie wzrośnie /zostaną one wprowadzone prawdopodobnie do szczebla oddziału włącznie/.

Jak sądzić należy - system dowodzenia wojsk operacyjnych będzie ściśle powiązany z systemem dowodzenia wojsk OTK i OPK. W drugiej połowie lat 80-tych będzie prawdopodobnie możliwe korzystanie z informacji przekazywanych przez satelitarny system rozpoznania i dowodzenia szczebla strategicznego.

Zostaną przypuszczalnie w znacznym stopniu zautomatyzowane i zintegrowane systemy rozpoznania /głównie satelitarnego/, dowodzenia strategicznymi wojskami jądrowymi oraz OPK. W wojskach lądowych i lotniczych proces automatyzacji obejmie jedynie niektóre ogniwa i organy systemu rozpoznania, dowodzenia i kierowania środkami bojowymi. Będą to głównie systemy rozpoznania i kierowania środkami OPL, niektóre ogniwa systemu rozpoznania i dowodzenia wojsk lądowych i wojsk lotniczych oraz elementy automatyzacji środków łączności i walki radioelektronicz-

nej. System dowodzenia oparty na zasadach tradycyjnych nie utraci nic ze swego znaczenia. Ponadto jego rola może jeszcze wzrosnąć po pierwszym uderzeniu jądrowym.

Intensywny rozwój rozpoznania wojskowego postępować będzie zarówno w oparciu o samosterujące aparaty powietrzne i środki kosmiczne, jak też urządzenia naziemne, stale doskonalone przy wykorzystaniu techniki elektronicznej, laserowej, telewizyjnej, fotograficznej, noktowizyjnej itp. Udoskonalenie techniczne środków rozpoznania wydłuży znaczenie/prawie dwukrotnie/jego zasięg oraz zwiększy doskonałość i precyzję określania położenia wykrywanych obiektów. System rozpoznania wiązany będzie w coraz większym stopniu z systemem ognia i walki radioelektronicznej. Automatyzacja i kompleksowość rozpoznania pozwolą na skrócenie czasu obiegu informacji, a w niektórych przypadkach umożliwią otrzymywanie danych w czasie rzeczywistym. Zmiany w systemie rozpoznania będą wynikać z ogniskowości walk oraz przemieszania własnych wojsk i wojsk nieprzyjaciela.

W tyłach następować będzie dalsze zacieranie się różnicy pomiędzy systemami zabezpieczenia tyłowego polowym i stacjonarnym, a także ich wzajemne uzupełnianie się. Należy oczekiwać dalszego usamodzielnienia jednostek i związków taktycznych pod względem materiałowym, technicznym i medycznym, realizowania na coraz szerszą skalę dostaw zaopatrzenia drogą powietrzną oraz powszechnego zastosowania kontenerów. Pomimo dążenia do unifikacji sprzętu i uzbrojenia, należy oczekiwać dalszego wzrostu liczby utrzymywanych asortymentów środków materiałowych. Jednocześnie przewiduje się zmniejszenie objętości dostaw środków rażenia, wzrost zapotrzebowania na energię /zwłaszcza elektryczną/ oraz uruchomienie systemu zasilania w tę energię. Szczególnego zwiększenia zadań należy oczekiwać, ze względu na przewidywany wzrost strat, zarówno w dziedzinie zabezpieczenia medycznego jak i technicznego wojsk.

1.4. Prognoza w zakresie użycia i działania sił zbrojnych w okresie 1995-2005 r.

W kolejnym, drugim etapie prognozowanego okresu, w rezultacie stałego rozwoju dotychczasowych broni oraz konstruowania coraz to nowych jej typów /broni geofizycznej, falowej itp./,

należy oczekiwać bardziej radykalnych zmian form i sposobów prowadzenia walki zbrojnej. Jak się jednak wydaje wcześniej stosowane założenia i zasady walki zbrojnej nie tracą całkowicie na znaczeniu. Pod wpływem zmian w środkach walki zbrojnej należy oczekiwać powstawania nowych rodzajów sił zbrojnych oraz wojsk. W szczególności wielce prawdopodobne jest utworzenie w tym okresie wojsk lądowo-powietrznych, a także kosmicznych sił zbrojnych, w których skład wchodziłyby siły rozpoznawcze i uderzeniowe; wojsk przeciwrakietowych i przeciwsatelitarnych. Jednocześnie - jak sądzimy - jeszcze bardziej zmniejszy się liczebność wojsk, a szczególnie wojsk lądowych bezpośrednio zaangażowanych w walkę zbrojną. Zmieni się też w sposób zasadniczy struktura organizacyjna wszystkich rodzajów sił zbrojnych. Wprowadzona na skalę masową broń falowa /laserowa, elektroakustyczna i inna/ może wyprzeć dotychczasowe uzbrojenie rakietowe, zwłaszcza małego zasięgu, w rezultacie czego zmieni się radykalnie rola zaplecza, które prawdopodobnie zapewniać będzie przede wszystkim siłom zbrojnym energię wytwarzaną m.in. w trakcie kontrolowanej reakcji jądrowej. W prognozowanym okresie należy przewidywać, że zwalczanie celów odbywać się będzie w pełnym zakresie prędkości oraz wysokości, a także na znacznej odległości. W wojskach lądowo-powietrznych oczekuje się dalszego doskonalenia wozów bojowych, mających uzbrojenie laserowe, bardziej niż dotychczas odpornych na promieniowanie przenikliwe, zdolnych poruszać się zarówno po ziemi, jak i w powietrzu /jako latające platformy/. Duże znaczenie w działaniach tych wojsk będzie odgrywać - jak sądzić należy - obrona przeciwlaserowa, a także obrona przed środkami jądrowymi działającymi na zasadzie nie tylko rozszczepienia czy syntezy ale także na drodze innych przemian wewnątrz-jądrowych /antycząstki, ładunki fotone/.

Zasygnalizowane kierunki rozwoju sztuki wojennej w drugim etapie prognozowanego okresu mogą się uzewnętrznić na przełomie XX i XXI wieku w przypadku utrzymywania się napięcia w sferze militarnej pomiędzy państwami należącymi do przeciwstawnych systemów społeczno-politycznych. W razie zmiany układów społeczno-politycznych oraz ograniczenia wyścigu zbrojeń może przez czas nieokreślony utrzymywać się stan omówiony uprzednio, charakterystyczny dla okresu do 1995 r.

1.5. Prognoza w zakresie działania obrony cywilnej

Należy przypuszczać, że obrona cywilna stanowić będzie nadal jedną z dziedzin działalności obronnej państwa i ważny element jego systemu obronnego, a w zakresie obrony terytorium kraju - jego część podstawową.

Rozwojowi organizacyjnemu obrony cywilnej sprzyjać będą przyjęte wstępne i oczekujące na weryfikację /przez rządy/ międzynarodowe postanowienia uzupełniające /"Protokoły Dodatkowe"/ do Konwencji Genewskiej z 1949 r. o ochronie ofiar wojny. Ratyfikacja tych postanowień spowoduje prawdopodobnie już w najbliższych latach dokładniejsze określenie zadań formacji obrony cywilnej i udziału w tej obronie jednostek wojskowych, a także zasad działania i ochrony prawnej formacji obrony cywilnej na terytorium własnego kraju i - ewentualnie - państw sąsiednich.

Przeobrażenia organizacyjno-funkcjonalne w obronie cywilnej dokonane na przestrzeni jej istnienia, oraz ustalenia przyjęte ostatnio będą wymagały - jak należy przewidywać - kolejnego uaktualnienia. Niektóre nowo wprowadzone postanowienia spowodują w niedalekiej przyszłości potrzebę szerszego wyjścia w dziedzinie obrony cywilnej poza granice kraju i nawiązywania współpracy z sąsiednimi państwami socjalistycznymi, nie tylko dla wymiany doświadczeń, ale w celu praktycznego rozwiązywania wspólnych zadań obronnych w strefach przygranicznych.

Stale utrzymujący się stopień zagrożenia kraju zarówno w razie wybuchu wojny konwencjonalnej, jak i jądrowej oraz rozszerzenie ochrony prawnej formacji obrony cywilnej w skali międzynarodowej pozwala sądzić, że rola obrony cywilnej jeszcze bardziej wzrośnie. W naszym kraju towarzyszyć temu będzie stopniowy ilościowy i jakościowy /uzależniony od rozwoju ekonomicznego/ wzrost sił i środków obrony cywilnej. Wzrost ten będzie obejmował zarówno siły lokalne, jak również - i wydaje się przede wszystkim - siły regionalne lub będące w dyspozycji centralnej o charakterze rezerwowym /odwodowym/.

Zagrożenie środkami masowego rażenia stwarza prawdopodobieństwo powstawania rozległych obszarów zniszczeń /rejonów porażen/ na terytorium całego kraju. Do prowadzenia działań ratunkowych na tych obszarach potrzeba będzie znacznych sił

obrony cywilnej o różnych specjalnościach ratowniczych i różnym podporządkowaniu. Szczególnie licznie angażowane będą siły ratownictwa technicznego, co skłania do organizowania zinstytucjonalizowanych ogniw /wzorem aktualnie istniejących/ w różnych dziedzinach gospodarki.

Sądzić należy, że doskonałony będzie również system kierowania obroną cywilną na szczeblu terenowym, z jednoczesnym praktycznym angażowaniem do akcji ratowniczych aparatu kierowniczego i odwodów manewrowych wyższych szczebli. Większy nacisk położony zostanie na współdziałanie i wszechstronne zabezpieczenie różnorodnych sił uczestniczących w tych akcjach.

Zarysowuje się jednocześnie potrzeba wypracowania i sprawdzenia drogą ćwiczeń zasad kierowania przygotowaniem i przebiegiem operacji obrony cywilnej, które swoim zasięgiem obejmą określone regiony /kilka województw/ lub części obszaru kraju.

Równolegle z przewidywanym utworzeniem między szczeblem wojewódzkim a centralnym pośrednich ogniw organizacyjnych, zaistnieje potrzeba dostosowania do zmienionych warunków systemu zabezpieczenia materiałowego, technicznego i medycznego sił obrony cywilnej. Należy przy tym uwzględnić konieczność zaspokajania potrzeb jednostek wojskowych, milicyjnych i odbudowy nie posiadających obecnie wyposażenia zapewniającego skuteczne wykonanie stawianych im zadań. Rozwiązania pójdą prawdopodobnie w kierunku formowania wielospecjalistycznych odwodów manewrowych, zdolnych do przerzutu na duże odległości i stworzenia warunków sprzyjających integracji działań poszczególnych rodzajów sił ratowniczych.

Wobec możliwości oddziaływania przeciwnika, a także wpływu masowych zniszczeń na psychikę poszkodowanej ludności i sił ratowniczych przewiduje się konieczność wydzielenia odpowiednich sił i środków oraz uzupełnienia założeń, zasad i sposobów pracy politycznej w operacjach obrony cywilnej.

Operacje te będą prawdopodobnie realizowane we współdziałaniu z pozostałymi siłami obrony terytorium kraju w ramach frontu wewnętrznego, nierzadko przy udziale wojsk operacyjnych.

Do operacji obrony cywilnej, które powinny być przygotowane jeszcze w czasie pokoju, będzie się prawdopodobnie zaliczać rozśrodkowanie ludności, a także dóbr materialnych i kulturalnych.

Problemy przemieszczania zakładów produkcyjnych, ze względu na stosunkowo niewielki obszar kraju oraz dalsze jego "zagęszczenie" w wyniku rozbudowy przemysłu, aglomeracji i ośrodków miejskich, będą rozwiązywane w ramach przestrzennego zagospodarowania kraju, z uwzględnieniem aspektu obronnego. Jak się przewiduje - rozśrodkowanie będzie rozpoczynać lub wyprzedzać operację strategiczną w obronie terytorium kraju. Według przewidywań operacja ratownicza stanowić będzie końcową, bardzo istotną fazę operacji strategicznej, mającą na celu odtworzenia funkcjonowania państwa i gospodarki narodowej. W związku z tym przedsięwzięcia zakresu ratownictwa zasługują na szczególną uwagę i dokładne przygotowanie.

2. Prognoza rozwoju nauk wojskowych

2.1. Kierunki rozwoju nauk wojskowych

W latach rewolucji naukowo-technicznej w rozwoju nauki wysunęły się na plan pierwszy i ogromnie przybrały na sile tendencje do integracji i specjalizacji, a także do wzajemnego przenikania się nauki i praktyki. Trendy te, obserwowane szczególnie od zakończenia II wojny światowej, dotychczas wciąż się potęgują i nic nie wskazuje na to, aby miały w ciągu najbliższego ćwierćwiecza ulec zahamowaniu. Występują one z całą intensywnością także w rozwoju nauk wojskowych /załącznik nr 2/.

Należy zatem przypuszczać, że:

a/ W dalszym ciągu wzrastać będą liczba i rozmach prac naukowych o charakterze międzydyscyplinarnym prowadzonych na styku różnych nauk, w tym także na styku nauk wojskowych i nie-wojskowych. W rezultacie tego dalszemu zacieraniu się ulegać będą już dzisiaj nieostre granice między różnymi naukami, dyscyplinami i specjalnościami naukowymi. Można zatem oczekiwać, iż nauki wojskowe, stosownie do zmian zachodzących w charakterze i właściwościach współczesnej wojny i walki zbrojnej, coraz głębiej wkraczać będą w problematykę nauk społecznych, a szczególnie nauk politycznych i prawnych oraz humanistycznych /np. socjologia, psychologia, pedagogika, historia, językoznawstwo itd./, oraz technicznych i przyrodniczych /szczególnie geofizycznych i biologicznych/. I odwrotnie - nauki społeczne, techniczne, przyrodnicze prawdopodobnie coraz intensywniej penetrować będą przedmiot zainteresowań nauk wojskowych; problematykę walki zbrojnej.

Czynnikiem sprzyjającym integracji nauk wojskowych między sobą oraz z naukami pozawojskowymi będzie dalszy stale przybierający na sile trend do rozpowszechniania się i wymiany metod oraz technik badawczych. Zjawisko to, polegające na przejmowaniu przez jedne nauki metod i technik badawczych innych nauk, ich doskonaleniu oraz dostosowywaniu do własnych potrzeb, znane jest już od dawna. W okresie ostatniego ćwierćwiecza tendencje te nabrały jednak niespotykanego dotychczas tempa i rozmachu, i nic nie wskazuje na to, aby w przyszłości miały zaniknąć. Oznacza to, że metody i techniki badawcze nauk wojskowych w

okresie objętym prognozą bardzo się urozmaicią i wzbogacią. Szczególnie - można sądzić - rozwiną się i upowszechnią metody badań naukowych zmierzających do uzyskania możliwości weryfikacji ustaleń teoretycznych mimo braku praktyki /gry komputerowe, metody ćwiczeń eksperymentalnych i doświadczalnych itd./. Znajdzie również zastosowanie zasada alternatywnych, równolegle realizowanych zadań badawczych, zapewniająca osiągnięcie o wiele większych niż dotychczas rezultatów badań.

b/ W miarę komplikowania się i rozrastania zjawiska wojny oraz walki zbrojnej, intensywnego narastania zasobu wiedzy naukowej, a także na skutek realizacji w nauce tendencji integracyjnych - zestaw dyscyplin i specjalności naukowych tworzących system nauk wojskowych, będzie się rozszerzał.

W ramach aktualnie uprawianych dyscyplin będą powstawały coraz to nowe specjalności i podspecjalności naukowe, interesujące się coraz bardziej szczegółowymi problemami wojny i walki zbrojnej. Należy przypuszczać, że pojawią się zupełnie nowe dyscypliny naukowe, w szczególności badające wszystkie formy walki nieorężnej, stosowane w czasie pokoju i wojny /teoria walki ekonomicznej, walki w sferze nauki i techniki itp./, a także dyscypliny badające problematykę użycia w wojnie nowych, w tej chwili jeszcze nie znanych środków walki /środki walki geofizycznej, biologicznej, ekologicznej itd./ oraz teorie usytuowane na pograniczu walki zbrojnej i niezbrojnej/ na przykład teoria walki psychologicznej/.

Zakładając, że polityka naukowa będzie prowadzona racjonalnie, można przewidywać, iż w okresie do 1995 r. poczynione będą wszystkie niezbędne kroki organizacyjne, kadrowe, ekonomiczne i finansowe mające na celu stworzenie tym nowym naukom warunków niezbędnych dla ich ukształtowania się i rozwoju. O ile bowiem istnieje ewentualność pojawienia się w ostatnim dziesięcioleciu objętego prognozą ćwierćwiecza nowych środków i nowych możliwości walki - to rozwój traktujący o nich teorii wojennych powinien być zapoczątkowany już wcześniej.

c/ Obok wzrostu liczbnego dyscyplin i specjalności tworzących system nauk wojskowych należy oczekiwać szybkiego rozwoju wielu nauk uprawianych już obecnie i to zarówno tych, które tradycyjnie zaliczamy do podstawowych, jak i tych, które okreś-

lany jako stosowane, czyli wypracowujących rozwiązania i wskazówki postępowania w działalności praktycznej.

Można przewidywać, iż wśród nauk podstawowych rozwinie się przede wszystkim ogólna teoria nauk wojskowych, szczególnie w zakresie badań zmierzających do sformułowania praw naukowych, wykrycia bardziej szczegółowych prawidłowości walki zbrojnej, oraz precyzyjnego określenia jej zasad. Wśród nauk stosowanych prawdopodobnie rozwiną się najszybciej już w okresie najbliższych piętnastu lat głównie: teoria strategii, sztuki operacyjnej i taktyki; teoria dowodzenia, rozpoznania, walki radioelektronicznej, maskowania, obrony powietrznej, zaopatrywania i obsługi wojsk, obrony cywilnej, a także prognostyka i metodyka wojskowej działalności naukowej. Uzyskają też rangę dyscypliny lub specjalności naukowej teorie rodzajów sił zbrojnych i wojsk.

d/ Ścisłość związków nauk wojskowych z praktyką zgodna z tendencjami istniejącymi w całej nauce współczesnej, będzie prawdopodobnie w dalszym ciągu się potęgować. Oznacza to, iż przypuszczalnie w pracy wszystkich dowództw, szefostw, sztabów, instytucji wojskowych zaczną się rozpowszechniać - nie tylko w sensie werbalnym - naukowe metody pracy. Oznacza to także, że prawdopodobnie coraz więcej miejsca w działalności wszystkich wymienionych wyżej organów wojskowych zajmować będą prace studyjne, o charakterze naukowo-badawczym. Zacieśnianie związków nauki z praktyką znajdzie, jak można sądzić, także swój wyraz w dalszym zacieśnianiu kontaktów uczelni wojskowych z wojskami. Ścisłość tych kontaktów może uzewnętrznić się między innymi w tworzeniu "mieszanych" zespołów autorskich, łączących pracowników uczelni, instytutów i praktyków z wojsk na okres wykonywania wspólnych badań i ich opracowywania/, a także w wykorzystywaniu przez uczelnie i przez mieszane zespoły autorskie na właściwą /odpowiednią do potrzeb/ skalę poligonów i wojsk w celach eksperymentalnych. Upowszechni się należy sądzić w siłach zbrojnych nowoczesny system działalności naukowo-badawczej i wdrożeniowej, charakteryzujący się ujmowaniem zadań w pełnych cyklach.

Wreszcie rozwój współpracy naukowej w skali armii państw Układu Warszawskiego. Należy przypuszczać, że będzie ona szybko się zacieśniać i wzbogacać, zarówno w sensie treści, jak i form

organizacyjnych. W końcu lat 80-tych programy prac naukowo-badawczych będą prawdopodobnie w całości nie tylko uzgadniane, ale także w znacznie pełniejszym zakresie wspólnymi siłami realizowane. Zjawiskiem powszechnym stanie się powoływanie w tym celu mieszanych, międzysojusznicznych zespołów badawczych i stałe utrzymywanie bezpośrednich kontaktów - między realizatorami zbliżonych tematów badawczych.

2.2. Prognozowana problematyka naukowo-badawcza

Na podstawie przedstawionych w rozdziale pierwszym prognoz ogólnego charakteru wojny i walki zbrojnej oraz sposobów działania sił zbrojnych należy zakładać, że w latach 1980-1995 w ramach nauk wojskowych PRL prawdopodobnie będą podejmowane następujące główne problemy naukowo-badawcze:

- automatyzacja kierowania siłami zbrojnymi i OC;
- operacja wielowymiarowa^{x/};
- obrona powietrzna;
- operacja strategiczna w obronie terytorium kraju.

Realizacja tych głównych tematów - jak można oczekiwać pociągnie za sobą konieczność zbadania i opracowania szeregu problemów szczegółowych, wymienionych w załączniku nr 3. Ponadto należy przewidywać konieczność podjęcia badań szeregu problemów bardziej szczegółowych niekiedy nie mieszczących się w ramach problemów głównych. Ustalenie pełnej ich listy nie jest obecnie możliwe. Niektóre z nich przedstawiono w załączniku nr 4.

W końcowym okresie piętnastolecia 1980-1995 przypuszczalnie podejmowane będą zupełnie nowe problemy badawcze o szczególnej doniosłości i rozległości tematycznej, związane z bliską już być może wówczas ewentualnością pojawienia się nowych środków i metod walki. Zajdzie także potrzeba podjęcia zupełnie nowych problemów badawczych związanych z koniecznością wypracowania form i metod prowadzenia wojny, dostosowanych do zmienionych warunków.

x/ Operacja wielowymiarowa - rozumiana jako operacja, w której będzie kompleksowo wykorzystywany lądowy i powietrzny rzu: wojsk lądowych oraz stosowane będą wszystkie sposoby i formy walki zbrojnej.

2.3. Prognoza rozwoju potencjału naukowego w zakresie nauk wojskowych

2.3.1. Przewidywany rozwój kadr naukowych

Nauki wojskowe stanowią specyficzną grupę nauk uprawianych nie tylko w wojskowych uczelniach /instytutach badawczych/, ale także w dowództwach i sztabach sił zbrojnych. Wojsko - szczególnie w czasie pokoju - jest bowiem nie tylko częścią aparatu państwowego, ale także szkołą, "poligonem doświadczalnym". Stąd w porównaniu z naukami pozawojskowymi ścisłość związków teorii i praktyką jest w warunkach wojska zdecydowanie większa. Te integracyjne tendencje są w siłach zbrojnych tak duże, że ograniczenie prognozy rozwoju kadr naukowych li tylko do osób posiadających stopień lub tytuł naukowy, lub osób zatrudnionych w uczelniach i instytucjach badawczych nie jest uzasadnione. Kadre naukową sił zbrojnych w zakresie nauk wojskowych, szczególnie zaś w zakresie sztuki walki zbrojnej, stanowi obecnie i należy sądzić będą stanowić również w przyszłości większość oficerów dyplomowanych. Gwałtowny wzrost niebezpieczeństwa wojny może z pewnością spowodować /choć z pewnym opóźnieniem/ wzrost liczebności tej kadry, i odwrotnie - postęp w dziedzinie rozbrojenia musi wpłynąć ewidentnie na spadek liczebności nie tylko sił zbrojnych w ogóle, ale także /choć w mniejszym zakresie/ kadr oficerów dyplomowanych.

Zakładając długotrwałe utrzymywanie się obecnego poziomu stanu odprężenia, można przewidywać, że na skutek rozwoju techniki i wzrostu znaczenia działalności naukowej, przyrost kadr oficerów dyplomowanych i oficerów magistrów w ciągu 15-lecia wahać się będzie w granicach 15-40% w porównaniu ze stanem obecnym, a w perspektywie 25-lecia - w granicach 25-50%. Nastąpią dalsze wewnętrzne przesunięcia w proporcjach między specjalnościami oraz być może także zmiany jakościowe.

Przed wszystkim w sensie procentowym maleć będzie prawdopodobnie w dalszym ciągu ilość kadr dowódczych i sztabowych o przygotowaniu ogólnowojskowym na korzyść specjalistów z zakresu nauk technicznych i matematycznych, ale także politycznych, humanistycznych, przyrodniczych. W kształceniu kadr dowódczo-sztabowych coraz większy będzie jednocześnie udział tych nauk /technicznych, humanistycznych, przyrodniczych itp./.

Wśród ogólnej liczby oficerów dyplomowanych wzrastać będzie prawdopodobnie także procent pracowników wyższych uczelni i instytutów badawczych oraz posiadaczy stopni i tytułów naukowych. Należy sądzić, że tempo wzrostu liczebności tej grupy kadry będzie wyższe niż dotychczas. Można oczekiwać, iż w 1995 r. wśród kadr dowódczo-sztabowych oficerowie posiadający stopnie i tytuły naukowe w zakresie nauk wojskowych stanowić będą już około 1-1,5% /wobec 0,5% w 1975 r./. Oczekiwać należy również przyrostu ogólnej liczby pracowników naukowych i dydaktycznych zatrudnionych w wojskowym szkolnictwie wyższym oraz instytutach naukowych i badawczych, a to ze względu na raczej nieuchronny wzrost rangi i zakresu badań naukowych oraz na zwiększenie się liczby kierunków naukowo-badawczych. Stąd też prawdopodobnie przyrost ten zamknie się w 1995 r. w granicach 30% ogólnej liczby kadr dowódczo-sztabowych. Szczególnie wzrastać będzie przypuszczalnie zapotrzebowanie na kadry naukowe w dziedzinie automatyzacji systemów, walki radioelektronicznej, informatyki, prognostyki, nowych - dziś jeszcze nie znanych - rodzajów broni, nowych środków zaopatrzenia sił zbrojnych /np. zasilanie energetyczne/ itp.

W następnym dziesięcioleciu taki trend w rozwoju kadr może się jeszcze utrzymać, ale raczej tylko głównie wskutek rozwoju nowych kierunków, dyscyplin i specjalności, zajmujących się problematyką zupełnie nowych broni i środków walki, nowych metod i sposobów wojowania.

Odrębną sprawą jest problem jakości kadr. Tendencje istniejące w nauce i dydaktyce wojskowej - szczególnie zaś rozwój prac o charakterze interdyscyplinarnym oraz wciąż malejąca możliwość bezpośredniego korzystania z doświadczeń wojennych - każą przypuszczać, iż w okresie objętym prognozą zmieniać się będzie sylwetka dowódcy, oficera sztabu, pracownika naukowo-dydaktycznego uczelni wojskowej lub instytutu. Zmieniać się bowiem będzie zapewne koncepcja przygotowania tych specjalistów - coraz więcej wiedzy oraz kształcenia umysłów i charakterów, umiejętności myślenia i przystosowywania się do realnych, zaskakujących sytuacji, a coraz mniej gotowych i szczegółowych reguł oraz technik postępowania.

Jeszcze większy niż obecnie będzie prawdopodobnie w kształceniu studentów wyższych uczelni wojskowych udział takich nauk,

jak logika, prakseologia, teoria organizacji i kierowania, statystyka, informatyka, matematyka, a także psychologia, fizyka, chemia, biologia, języki obce, naukoznawstwo oraz metodologia pracy naukowej itd. Coraz radykalniej w związku z tym przesuwane będzie przypuszczalnie kształcenie umiejętności praktycznych w zakresie dowodzenia, metod pracy sztabowej itd. na okres służby w wojsku, po ukończeniu uczelni.

Zupełnie prawdopodobne jest także wprowadzenie systemu naboru do szkół wojskowych absolwentów uczelni cywilnych, głównie zaś uniwersytetów i politechnik. W związku z tym należy oczekiwać intensywnego wzrostu wśród kadry oficerów dyplomowanych umiejętności stosowania w pracy metod naukowych, a także podnoszenia się rangi badań różnych zjawisk i procesów, bowiem w nowych warunkach kompilacja i bazująca na tym tle praca piśmiarsko-publicystyczna będzie coraz mniej przydatna. Można przewidywać, że w następnym dwudziestolecu szybko wzrastać będzie liczba i różnorodność wartościowych prac, a jednocześnie niemniej gwałtownie spadnie ich objętość. Ukazywać się zaczną publikacje pisane w sposób lakoniczny, w których przeważać będą rzetelne doniesienia naukowe.

Należy również oczekiwać stałego zacieśniania się więzów nauk wojskowych z pozawojskowymi, współdziałania przy opracowywaniu interdyscyplinarnych tematów badawczych. Szczególnie przy zgłębianiu problematyki form walki nieorężnej i kompleksowego kierowania wojną, ale także problematyki nowych środków walki i nowych rodzajów broni przypuszczalnie niezbędne się okaże powoływanie zespołów mieszanych, składających się z różnych specjalistów. Zjawisko to prawdopodobnie stanie się już zauważalne w latach 80-tych, ale rozwinie się raczej dopiero pod koniec tego i na przełomie XX i XXI wieku.

Szybki rozwój nauk wojskowych spowoduje konieczność przygotowywania organizatorów badań naukowych, a także udoskonalenia systemu stażów pracowników naukowo-badawczych, zarówno w instytutach i uczelniach krajowych, jak też zagranicznych o różnych profilach.

Wreszcie problem personelu pomocniczego. Prawdopodobnie już w okresie najbliższego piętnastolecia praktyka wykonywania zadań personelu pomocniczego przez kadrę naukową nie da się

utrzymać i stan ten będzie musiał ulec zmianie. Można przypuszczać, że do roku 1995 wzrost liczebny personelu pomocniczego /maszynistki, kreślarze, laboranci, obsługa warsztatów, personel bibliotek i ośrodków informacji naukowej itd./ być może nie przekroczy jeszcze 100% w porównaniu do stanu obecnego. Jednakże w latach 1995-2005 wzrost ten może zostać spotęgowany i sięgać nawet 300-400%. Postęp w tej dziedzinie jest uzależniony od sytuacji w nauce polskiej w ogóle: jeżeli zatem w innych dziedzinach nauki trudności te uda się przełamać, wówczas i w naukach wojskowych prawdopodobieństwo zmian stanie się większe.

2.3.2. Prognoza instytucjonalnego rozwoju nauk wojskowych oraz zaplecza naukowego

W najbliższym pięcioleciu prawdopodobnie nie zajdą w tej dziedzinie radykalne zmiany. Jednakże w końcu lat 80-tych, a tym bardziej w latach 90-tych nastąpi prawdopodobnie tak duży wzrost zapotrzebowania na wyniki badań naukowych, że stanie się konieczne wprowadzenie istotnych zmian organizacyjnych. Prawdopodobnie zmiany te będą polegały zarówno na tworzeniu placówek naukowych resortowych, jak i na rozwoju procesów badawczych w uczelniach.

Poza rozwojem ilościowym już istniejących instytutów, katedr, zakładów naukowych do rozmiarów pozwalających im na podjęcie rzetelnej pracy badawczej na miarę potrzeb, powstaną również nowe, reprezentujące nauki dopiero kształtujące się lub nawet te, których jeszcze nie ma, ale których powstanie można już przewidywać.

I tak, być może, przed 1990 r. powstanie resortowy Instytut Sztuki Wojennej lub Strategii Wojennej, albo też możliwości ASG WP zostaną na tyle zwiększone, że będzie ona w stanie podjąć prace badawcze na skalę rzeczywistych i realnych potrzeb, a szczególnie prace z zakresu nie tylko kierowania walką zbrojną, ale także kojarzenia zbrojnych i pozazbrojnych wojennych wysiłków państwa. Przewidywane zmiany charakteru wojny oraz sposobu przygotowania do niej państwa i jego sił zbrojnych wskazują, iż zajdzie potrzeba poszerzenia zakresu studiów w ASG WP, i to zarówno w zakresie treści, jak i kształcenia kadr. W szczególności

można przewidywać celowość kształcenia działaczy partyjnych oraz pracowników administracji państwowej w dziedzinie kierowania obroną kraju. W związku z tym wielce prawdopodobne stanie się przekształcenie ASG WP już w pierwszym etapie prognozowanego okresu w Akademię Obrony Narodowej. Ponadto należy przewidywać wyodrębnienie w jej ramach instytutów naukowo-dydaktycznych, a także nowych katedr i zakładów.

W wyższych szkołach oficerskich należy oczekiwać utworzenia w miejsce cykli katedr, a w ich ramach specjalistycznych zakładów naukowych.

Na przełomie XX i XXI wieku powstaną prawdopodobnie w ramach uczelni oraz instytutów resortowych i uczelnianych katedry lub zakłady naukowe, podejmujące problematykę walki przy użyciu nowych, dzisiaj nie znanych jeszcze broni, środków i metod.

Instytuty naukowo-dydaktyczne będą prawdopodobnie stanowiły tylko bazę dla formowania i działalności naukowej zespołów badawczych, powoływanych ze składu nie tylko /i być może nawet nie głównie/ pracowników etatowych instytutu, ale także z wojsk oraz z innych uczelni i instytutów zarówno wojskowych i cywilnych, tak krajowych, jak i zagranicznych /sojuszniczych/. Zespoły badawcze powoływane i organizowane stosownie do potrzeb, po wykonaniu określonego zadania będą prawdopodobnie rozwiązywane, a ich członkowie będą powracać do komórek macierzystych i kontynuować przerwane stałe zajęcia /takie jak dydaktyka, dowodzenie, produkcja itp./. Mogą być także powoływani w skład innych, podejmujących nowe badania zespołów.

Rosnące zapotrzebowanie na eksperyment poligonowy i doświadczenia praktyczne spowoduje konieczność zastosowania takich rozwiązań organizacyjnych, które zapewnią instytutowi resortowemu i uczelniom możliwość korzystania z ćwiczeń z wojskami jako ze szczególnego laboratorium. Ze względu na rosnące koszty ćwiczeń, należy sądzić, że rozwiną się jednak w skali dotychczas niespotykanej symulacyjne metody badań, co spowoduje wzrost zadań ośrodków przetwarzania danych.

Być może również, iż w różnych dowództwach, sztabach, instytucjach centralnych, uczelniach i instytutach, a także w katedrach powstaną w najbliższym piętnastoleciu komórki /zakłady, wydziały/ prognostyczne, odpowiedzialne za organizację i metodykę prac prognostycznych.

Liczba towarzystw naukowych zajmujących się problematyką nauk wojskowych prawdopodobnie nie ulegnie zmianie. Natomiast może wzrosnąć liczebność TWO, a z pewnością raczej zwiększać się będzie nadal jego aktywność.

Przewidywać należy również rozwój instytucji obsługujących działalność naukową. Wzrost liczby bibliotek naukowych raczej będzie niewielki - natomiast zdecydowanie, i to w tempie nie niższym od osiąganego obecnie, wzrastać będą zasoby bibliotek istniejących, doskonałone będzie ich "uzbrojenie" technologiczne oraz organizacja pracy, co znakomicie ułatwi dostęp do informacji.

Radykalnie zwiększy się dostępność ośrodków obliczeniowych. Ich liczba wzrośnie raczej nieznacznie, nastąpi jednak znaczna poprawa warunków ich funkcjonowania /wyposażenie, oprzyrządowanie, oprogramowanie i łączność/ co zapewni wszystkim możliwość korzystania z ich usług.

Jak sądzić należy rozbudowany zostanie system ośrodków naukowej informacji wojskowej. Będzie on zapewne połączony niezbędnymi kanałami z systemem^MINTE oraz z systemami pokrewnymi państw zaprzyjaźnionych. Wyposażenie techniczne tego systemu umożliwi pod koniec bieżącego wieku uzyskiwanie każdej żądanej informacji w trybie natychmiastowym lub najpóźniej z dnia na dzień i to na skalę Układu Warszawskiego, a w dziedzinie jawnej informacji naukowej - nawet na skalę światową.

Wydrukowano w 60 egz.

Egz. nr 1-60 Bibl.Gł.O.Z.S.

Wyk.Zespół Oficerów

Nr pf-517/pf-2399/WW

ZESTAWIENIE ŚRODKÓW DECYDUJĄCYCH O ZMIANIE CHARAKTERU WALKI ZBROJNEJ /PLANOWANYCH LUB PRZEWIDYWANYCH DO ZASTOSOWANIA W WOJSKACH/

Rodzaj środków walki zbrojnej i ich krótka charakterystyka	
Do 1995 roku	
Srodki przenoszenia ładunków	Systemy raketowe różnych typów i przeznaczenia o dokładności rażenia do 1-3 m /z telewizyjnymi, laserowymi, elektronicznymi itp. układami naprowadzania na cel/ Samoloty różnych typów i przeznaczenia o prędkości ok. 3000 km/godz., pułapie maksymalnym do 30-35 tys. metrów, a minimalnym 15-20 m. Bezpilotowe pociski kierowane /typu Cruise/ o zasięgu do 3000 km i minimalnym pułapie 30 m, zaprogramowane z możliwością rozpoznawania, wyboru celów i ich zwalozania. Środki transportu naziemnego i powietrznego /sterowce, poduszkiowce, itp./.
Srodki rażenie	Pociski, bomby konwencjonalne o mocy rażenia zbliżonej do jądrowych środków /bomba paliwowo-powietrzna, dwufazowa o promieniu rażenia do 500 m, superbomba tlenowa/. Amunicja binarna, elaborowana półproduktami syntezy środków paralityczno-drgawkowych. Środki farmakologiczne do kształtowania określonych postaw ludzi; psychochemiczne.
Inne środki	Środki automatyzacji kierowania wojskami, wykorzystania środków rażenia itp. Nowe środki łączności /wdrożenie podstawowej sieci łączności na szczeblach operacyjnych. Przejście od kanałów analogowych do cyfrowych. Przejście od indywidualnego utajnienia do grupowego. Przejście od ręcznej komutacji do automatycznej. Opracowanie nowych zakresów fal radiowych. Wykorzystanie łączności troposferycznej, kosmicznej oraz światłowodów/. Urządzenia do maskowania przeciwradiolokacyjnego /środki radioabsorbcyjne/, pochłaniania fal elektromagnetycznych /środki interferencyjne/, urządzenia do maskowania termalnego; chemiczne zasłony aerozolowe do maskowania celów. Indywidualne urządzenie do przemieszczenia ludzi na odległości setek metrów. Zestawy do obserwacji pola walki /telewizyjne naziemne na odległości 10-15 km, platformy na wieży - na odległości 25-75 km/.

Po 1995 roku

Broń falowa: fale ultradźwiękowe i infradźwiękowe; fale elektromagnetyczne; lasery oparte o energię kontrolowanej reakcji jądrowej.

Broń środowiskowa: ekologiczna, meteorologiczna, geofizyczna, o wybiórczym działaniu.

Lasery chemiczne do rażenia siły żywej, celów powietrznych i kosmicznych.

Czołgi bezzałogowe lub z 1-2 osobową załogą działające w oparciu o wcześniej opracowany program lub centralnie sterowane z powietrza, z ziemi, supertechnika.

Wykorzystanie bioprądów, fal emitowanych przez ludzki mózg do przyjmowania i przekazywania rozkazów.

Wykorzystanie zjawiska anihilacji materii, zjawiska grawitacji itp.

Miniaturowa broń jądrowa oparta o wykorzystanie superciężkich pierwiastków.

Charakterystyka stanu rozwoju nauk wojskowych

Obecny stan rozwoju nauk wojskowych w PRL uwarunkowany jest wieloma czynnikami, z których jedne przyspieszają inne zaś hamują ich rozwój. Do czynników przyspieszających zalicza się przede wszystkim szybki postęp naukowo-techniczny w dziedzinie militarnej, do hamujących przede wszystkim wzrost kosztów badań, ograniczoność przepływu informacji oraz możliwości eksperymentowania.

Najogólniej rzecz biorąc, większość dyscyplin i specjalności z zakresu nauk wojskowych przechodzi w naszym kraju ze stadium narodzin, w którym poszukiwano ogólnych praw i zasad rządzących obserwowanymi zjawiskami, do stadium szybkiego wzrostu wiedzy, w którym liczne obserwacje i eksperymenty ujawniają poprzednio nie znane zjawiska, a szybko rozwijające się teorie /dowodzenia, rozpoznania, zaopatrywania itp./ pozwalają lepiej rozumieć już w znacznym stopniu ukształtowane teorie taktyki, sztuki operacyjnej i inne. Niezależnie jednak od tego, niektóre dyscypliny i specjalności znajdują się dopiero we wstępnym stadium swego rozwoju, w którym działalność badawcza polega na zbieraniu informacji i doświadczeń, stwierdzeniu podobieństw między zaobserwowanymi elementami i opisywaniu zaobserwowanych zjawisk. Do tych zaliczyć można przykładowo teorię walki radioelektronicznej, a zwłaszcza teorię walki ekologicznej. Stadium rozwoju poszczególnych dyscyplin i specjalności nauk wojskowych określa się na podstawie stanu informacji naukowych, stanu kadr naukowych oraz zaplecza naukowo-badawczego.

Centralnie rzecz biorąc, w ramach nauk wojskowych jeszcze nie zawsze wysuwane są uzasadnione twierdzenia, które stanowiłyby podstawę do wypracowania poglądów doktrynalnych na podstawowe problemy wojny i walki zbrojnej. Tę tezę potwierdzają m.in. dokonywane w przeszłości bez należytego uzasadnienia zmiany wskaźników dobowego tempa operacji zaczepnych, poglądów na rolę i zadania obrony, rolę i zadania lotnictwa, artylerii, wielkości zapasów materiałowych itp.

Współcześnie nauki wojskowe są traktowane na równi z innymi naukami społecznymi, ścisłymi, technicznymi czy też przyrodniczymi. Pomimo, że różnie się je nazywa, zawsze obiektem ich badań jest walka zbrojna. W ramach nauk wojskowych prowadzi się zarówno prace podstawowe jak i stosowane, w których uczestniczą nie tylko naukowcy w mundurach, lecz również cywilni. Badaniami w zakresie nauk wojskowych zajmują się zarówno wyższe sztaby wojskowe oraz instytuty i uczelnie wojskowe. Brak jest natomiast resortowej komórki naukowo-badawczej w dziedzinie sztuki wojennej.

W ostatnich latach obserwuje się dążenie do systematyzacji nauk wojskowych; wyodrębnia się w ich ramach coraz to nowe dyscypliny i specjalności. Również w sensie treściowym nauki wojskowe obejmują swoimi badaniami coraz szerszy zakres, wychodząc niekiedy poza sferę walki zbrojnej. Częściej obserwuje się również tendencję do prowadzenia badań stosowanych w oparciu o rezultaty badań podstawowych, które są rozwijane, zwłaszcza w kierunku poszukiwania związków i zależności między zdarzeniami i procesami. Pozwala to bardziej precyzyjnie niż dotychczas prognozować rozwój obronności. W badaniach tych stosuje się najbardziej różnorodne metody i techniki, które doczekały się już systematyzacji w różnych ujęciach.

W naukach wojskowych PRL widocznie jest w ostatnim okresie skupienie wysiłku na dwóch grupach prac: 1/ stosowanych, bezpośrednio przydatnych w praktyce wojska /opracowania, których tematem jest osiąganie gotowości bojowej, dowodzenie wojskami, regulaminy itp./; 2/ podstawowych - porządkujących określone obszary działalności /naukoznawstwo wojskowe, ogólna teoria nauk wojskowych itp./. Widoczny jest również trend do grupowania pracowników naukowo-badawczych w najbardziej prężnych ośrodkach i tworzenia tzw. "szkół naukowych".

Główny wysiłek badawczy skupiony jest na rozwijaniu teorii walki zbrojnej lądowych sił zbrojnych /zwłaszcza teorii rozpoznania, dowodzenia i walki radioelektronicznej/, OPK, oraz teorii obrony terytorium kraju.

PROBLEMY BADAWCZE O PERSPEKTYWICZNYM ZWACZENIU DLA ROZWOJU NAUK WOJSKOWYCH W PRL

Temat	Prognozowane potrzeby kadrowe	Prognozowane nakłady finansowe - zł	Prognozowany czas na opracowanie - w latach	Uwagi
1 Kompleksowy zaopracowanie potrzeb kadrowych na lata 1970-1980 w systemie wojskowym oraz studium inżynierskim dla kierowania siłami zbrojnymi PRL	2 Brak podstaw do określenia, ale prawdopodobnie rzędu kilkuset osób	3 Brak podstaw do określenia, ale prawdopodobnie rzędu miliardów zł.	4 10-12	5
Przełamanie powietrznej obrony przeciwlotniczej i obrony wewnętrznej przeciwlotniczej jako ważnego zadania całego systemu obrony	Operacja wielowymiarowa 15-20 osobowy zespół autorski /przede wszystkim z zakresu taktyki ogólnej i sztuki operacyjnej, WRIA, lotnictwa, OPL, armii obcych, wojsk chemicznych, walki radioelektronicznej, uzbrojenia i elektroniki, maskowania, rozpoznania/.	1 mln	6-7	
Działanie i organizacja sił lądowo-powietrznych	25-35 osobowy zespół autorski /przede wszystkim specjalistów z zakresu sztuki operacyjnej; taktyki ogólnej wojsk lądowych; taktyki ogólnej i sztuki operacyjnej wojsk lotniczych; wojsk zmechanizowanych i pancernych, powietrznodesantowych, WRIA, OPL, inżynierskich, chemicznych, łączności, zaopatrywania i obsługi wojsk, rozpoznania i armii obcych, dowodzenia, maskowania, uzbrojenia i elektroniki, nawigacji/.	2 mln	6-7	

1	2	3	4	5
Walka o przewagę ogniową	15-20 osobowy zespół autoraki /przede wszystkim specjalistów z zakresu: sztuki operacyjnej i taktyki ogólnej, WRiA, lotnictwa, OPL, Marynarki Wojennej, wojsk inżynierskich, chemicznych, uzbrojenia i elektroniki, zaopatrywania/	1 mln	4 6-7	
Dotarcia rejdowe	6-9 osobowy zespół autoraki /przede wszystkim specjalistów z zakresu sztuki operacyjnej, taktyki ogólnej, wojsk lądowych, lotnictwa, wojsk inżynierskich, zaopatrywania i obsługi wojsk, dowodzenia i łączności, rozpoznania/	0,5 mln	2-3	
Walka psychologiczna w operacji wielowymiarowej	10-15 osobowy zespół autoraki /przede wszystkim specjalistów z zakresu sztuki operacyjnej; psychologów o specjalnościach przydatnych tematycznie: lekarzy, farmaceutów, biologów/	1 mln	4-5	
Ogólne zasady i właściwości operacji wielowymiarowej	12-15 osobowy zespół autoraki /specjalistów z zakresu sztuki operacyjnej i taktyki ogólnej wojsk lądowych oraz poszczególnych rodzajów sił zbrojnych i wojsk, a także dowodzenia, opatrywania i obsługi, zabezpieczenia operacyjnego i bojowego działań wojsk/	0,6 mln	5-6	Zakożenia wstępne powinny być opracowane z pewnym wyprzedzeniem wobec innych tematów. Zespół powinien móc korzystać z opracowań tematów szczegółowych i mieć pewniomy wpływ na ukierunkowanie pracy innych zespołów. Ostateczne opracowanie po zakończeniu prac innych zespołów i uzyskaniu wyników ich pracy.

1	2	3	4	5	
2	Obrona powietrzna				
1	Eskalacja zagrożenia wojsk operacyjnych i obiektów obszaru kraju z powietrza	15-20 osobowy zespół autorski /przede wszystkim specjalistów z zakresu sztuki operacyjnej wojsk lądowych, wojsk OPK i OPL, lotniczych, marynarki wojennej, wojsk radiotechnicznych, walki radioelektronicznej rozpoznania i armii obcych/	0,5 mln	3-4	
	Zwalczanie rakietowych środków napadu powietrzno /w tym rakiet balistycznych i kierowanych, manewrujących/	15-20 osobowy zespół autorski /przede wszystkim specjalistów z zakresu wojsk OPK i OPL, WRIA, lotniczych, marynarki wojennej, wojsk radiotechnicznych, walki radioelektronicznej, rozpoznania i armii obcych, uzbrojenia i elektroniki, dowodzenia i łączności/.	1 mln	6-7	
	Zwalczanie środków rozpoznania i napadu kosmicznego	10-15 osobowy zespół autorski /przede wszystkim specjalistów z zakresu wojsk OPK i OPL, lotniczych, marynarki wojennej, wojsk radiotechnicznych, walki radioelektronicznej, rozpoznania i armii obcych, uzbrojenia i elektroniki, dowodzenia i łączności/.	1 mln	6-7	
	Zwalczanie pilotowanych środków napadu powietrzno i samolotów bezpilotowych z wykorzystaniem broni przeciwlotniczej opartej o zaopieństwo jakościowo techniki	10-15 osobowy zespół autorski /przede wszystkim specjalistów z zakresu wojsk OPL i OPK, lotniczych, marynarki wojennej, wojsk radiotechnicznych i walki radioelektronicznej, rozpoznania i armii obcych, uzbrojenia i elektroniki, dowodzenia i łączności/.	0,5 mln	4-5	
	Ogólne zasady i właściwości obrony powietrznej	15-20 osobowy zespół autorski /przede wszystkim specjalistów z zakresu sztuki operacyjnej, wojsk lądowych, wojsk OPK i OPL, marynarki wojennej	1 mln	5-6	Założenia wstępne powinny być opracowane z pewnym

1	2	3	4	5
Ocena i charakterystyka możliwości wojennego zagrożenia obszaru kraju w latach 90-tych	wojsk rakietowych i artylerii, chemicznych, inżynierskich, zaopatrywania i obsługi wojsk, dowodzenia i łączności, rozpoznania i armii obcych/.			wyprowadzeniem w stosunku do innych tematów pokrewnych. Ostatnie - po uzyskaniu efektów prac innych zespołów
Określenie realnych potrzeb w zakresie OC, ich konfrontacja z możliwościami kraju, wypracowanie optymalnych rozwiązań zapewnających skuteczność OC.	<p><u>Operacja strategiczna w OTK</u></p> <p>5-7-osobowy zespół autorski /przede wszystkim specjaliistów z zakresu strategii i sztuki operacyjnej, OC, armii obcych, wojsk lotniczych/.</p> <p>30-40 osobowy zespół autorski /przede wszystkim specjaliistów z zakresu sztuki operacyjnej i strategii, sztuki operacyjnej i taktyki OC; rozpoznania i armii obcych, lotnictwa, OPK; niezbędni specjaliści cywilni z zakresu budownictwa, służby zdrowia i medycyny, biologii, chemii, łączności, transportu itd./.</p>	0,5 mln	2-3	
Ustalenie optymalnych rozwiązań w zakresie walki z masowo przerzuconymi desantami przeciwnika, w tym o charakterze rajdowym /dywersyjnym/- określenie założeń, zasad i sposobów prowa-	15-20 osobowy zespół autorski /przede wszystkim specjaliistów z zakresu sztuki operacyjnej i taktyki, wojsk lotniczych; marynarki wojennej, armii obcych; dowodzenia i łączności; ekonomiki wojennej i wojskowej; geografii wojennej; uzbrojenia i elektroniki/.	1 mln	3-4	

1	2	3	4	5
<p>dzenia walki oraz ustalenie potrzeb i optymalnych rozwiązań w zakresie organizacji, wyposażenia i rozmieszczenia przeznaczonych do tej walki sił/</p>				
<p>Celowość i możliwość ujmowania w pewnych sytuacjach działań prowadzonych w ramach obrony obszaru kraju w system operacji strategicznej</p>	<p>4-5 osobowy zespół autoraki /przede wszystkim specjalistów z zakresu strategii i sztuki operacyjnej, organizacji i dowodzenia - korzystających w sposób nieograniczony z konsultacji w centralnych organach i instytucjach państwa, instytutach naukowo-badawczych i innych ośrodkach naukowych, posiadających wgląd w prace uprzednio wymienionych zespołów i możliwość wpływu na ich ukształtowanie/</p>	<p>1 mln</p>	<p>3-4</p>	
<p>System kierowania operacją strategiczną w obronie obszaru kraju /w przypadku pozytywnego rozwiązania poprzedniego tematu/.</p>	<p>5-8 osobowy zespół autoraki /przede wszystkim specjalistów z zakresu strategii i sztuki operacyjnej; organizacji i kierowania oraz informat., łączności/.</p>	<p>1 mln</p>	<p>4-5</p>	<p>Prace powinny być skorelowane i pokazane w jeden system z badaniami pokrewnymi teoretycznie z zakresem: przestżeniego zagospodarowania kraju; ogólnokrajowego transportu i łączności; rozwoju bazy produkcyjno-usługowej i jej funkcjonowania; kształtowania postaw polityczno-moralnych społeczeństwa itd. a także z zakresu obrony powietrznej.</p>

1	2	3	4	5
1 Kompleksowa wal- ka radioelektro- niczna	2 15-20 osobowy zespół autorski /przede wszystkim specjaliistów z zakresu strategii, sztuki operacyjnej wojsk lądowych, lotniczych, OFK, marynarki wojennej; teorii walki radioelektronicznej; rozpoznania; informatyki i dowodzenia; uzbrojenia i elektroniki zapoatrywania i obsługi wojsk; łączności/	3 1 mln	4 6-7	5 Pomyślna realizacja tematu uwarunkowana jest pełną korelacją i wykorzystaniem rezultatów badań i prac o charakterze konstrukcyjno-tech- nicznym w dziedzinie elektrotechniki itp.
2 Maskowanie i de- zinformacja - opracowanie osobne	3 10-12 osobowy zespół autorski /przede wszystkim specjaliści z zakresu strategii, sztuki operacyjnej i taktyki poszczególnych rodzajów sił zbrojnych i wojsk, a także OC; uzbrojenia i elektroniki; informatyki i dowodzenia oraz łączności/.	4 1 mln	5 6-7	

W ramach przeważającej większości wyszczególnionych powyżej tematów ewentualnych prac naukowo-badawczych zajdzie potrzeba realizacji wielkiej liczby prac cząstkowych, węższych tematycznie, ale i o wyższym stopniu specjalizacji. Przewidywane potrzeby kadrowe i finansowe ustalono, wychodząc z założenia, iż problemy będą rozwiązywane w ramach naszych sił zbrojnych. Założenie to jednak można uznać za słuszne w odniesieniu tylko do niektórych problemów. W przypadku powoływania zespołów międzysejsojenniczych, należy przewidywać konieczność zwiększenia ich liczebności. Wówczas również muszą być przyjęte inne ustalenia dotyczące przewidywanych kosztów.

Szacunkowe potrzeby w zakresie kadrowym i finansowym, przedstawione przy każdym temacie /problemie/ badawczym przewidywane są w oparciu o dotychczasowe doświadczenia przy założeniu, że zespół autorski a/ na okres badań zostaje zwolniony z innych zadań, tworzyć będzie doradnie zorganizowany, ale formalnie wyodrębniony organizm, kierujący się specjalnie opracowanym statutem, zapewniającym dogodne warunki do prowadzenia badań;

b/ będzie korzystał z usług wydziałowego dlań personelu pomocniczego w postaci kreslarzy, maszynistek, fotografów, tłumaczy itd. - stosownie do konkretnych potrzeb;

- c/ będzie miał zapewniony dostęp do wszystkich najnowszych materiałów i niezbędnych mu danych, nawet jeżeli trzeba będzie je zakupić i sprowadzić z zagranicy;
- d/ będzie miał zapewnione kontakty ze wszystkimi - odpowiednio do tematu - uczelniami i instytutami badawczymi, dowództwami, sztabami, szefostwami i innymi instytucjami centralnymi MON, a także centralnymi instytucjami aparatu państwowego; w niezbędnym zakresie będzie mógł korzystać z konsultacji we właściwych instytucjach państw sojusznicznych, a także utrzymywać kontakty naukowe z zagranicznymi zespołami autorskimi, pracującymi nad podobną lub identyczną problematyką;
- e/ będzie mógł bez ograniczeń korzystać z pomocy: ośrodków obliczeniowych i ich personelu /programiści, perforatorzy itd./; kancelarii instytucji, przy której jest usytuowany; NIW oraz INTE; drukarni i wielarni;
- f/ będzie miał zapewnioną możliwość przeprowadzania doświadczeń i eksperymentów poligonowych do ćwiczeń z wojskami i strzelaniem amunicją bojową włącznie;
- g/ przy opracowywaniu poszczególnych tematów będzie zapewniona niezbędna ich korelacja treściowa i czasowa z innymi tematami, a także z powiązaniami rozwoju nauk pozawojaskowych, które podejmą - stosownie do swego profilu - problematykę obrony państwa.
- Ustalając szacunkową wysokość nakładów finansowych nie uwzględniono: wynagrodzeń zespołu autorskiego i pomocniczego; kosztów konsultacji; kosztów ćwiczeń doświadczalnych i eksperymentalnych; kosztów weryfikacji i wdrożeń, pracy ośrodków obliczeniowych, bibliotek, drukarni itd.; kosztów wyposażenia gabinetów pracy, środków transportu, łączności, zużytych materiałów itp.

ZESTAWIENIE

prognozowanych wycinkowych problemów badawczych występujących w poszczególnych dyscyplinach nauk wojskowych

1. W strategii wojennej

- Określenie możliwości zastosowania nowych form walki nieorężnej we współczesnej wojnie, ich roli i znaczenia oraz znaczenia walki zbrojnej.

- Wpływ postępu naukowo-technicznego na rozwój sił zbrojnych oraz na sposoby prowadzenia walki zbrojnej w wymiarze strategicznym.

- Optymalizacja systemu obronnego państwa w warunkach stosowania coraz bardziej różnorodnych form walki w przyszłej wojnie.

2. W sztuce operacyjnej

- Prowadzenie operacji frontowych /armijnych/ w składzie koalicyjnym.

- Prowadzenie powietrzno-morskich operacji desantowych w warunkach wykorzystania przez wojska desantu poduszkowców, wodolotów, nowych typów okrętów desantowych itp.

- Maskowanie operacyjne - przed rozpoznaniem kosmicznym,

- Obrona wojsk przed BMR /przy czym należy tu widzieć również broń neutronową, protonową, falową i inną, która może w międzyczasie się pojawić/.

3. W taktyce ogólnej

- Prowadzenie działań bojowych wojsk lądowych w wymiarze lądowo-powietrznym /na szczeblach taktycznych/.

- Opracowanie /ustalenie/ form i sposobów prowadzenia działań rajdowych na szczeblach taktycznych.

- Zwalczanie systemu rozpoznania nieprzyjaciela.

- Opracowanie zasad i sposobów wykorzystania /stosowania/ własnej i zwalczania broni laserowej nieprzyjaciela /będącej na wyposażeniu wojsk lądowych na szczeblach taktycznych/.

4. W wojskach raketowych i artylerii

- Udział wojsk raketowych i artylerii w tworzeniu przewagi ogniowej.
- System ognia.
- Użycie rakiet z ładunkiem zwykłym w działaniach bez użycia broni jądrowej.

5. W wojskach OPL

- Istota i treść przyszłościowego panowania w powietrzu.
- Struktura hierarchiczna i funkcjonalna systemu obrony przeciwlotniczej wojsk operacyjnych i jego komponentów w świetle prognozowanego rozwoju broni przeciwlotniczej i wojsk OPL.
- Struktura organizacyjna wojsk OPL w aspekcie wymogów podstawowych zasad walki zbrojnej.
- Kierunki i możliwości doskonalenia współczesnej broni przeciwlotniczej.

6. W wojskach inżynieryjnych

- Określenie możliwości i opracowanie zasad oraz sposobów zdalnego i manewrowego minowania /niszczeń/, a także pokonywania zapór inżynieryjnych w działaniach bojowych wojsk, przy wykorzystaniu do tego celu sił i techniki wojsk inżynieryjnych, wojsk raketowych i artylerii oraz lotnictwa /w tym śmigłowców/.
- Określenie możliwości i opracowanie zasad powszechnego okopywania się wojsk w ograniczonym czasie przy ciągłym i dużym zagrożeniu nowoczesnymi środkami oddziaływania /rażenia/ przeciwnika /m.in. broń neutronowa/.
- Opracowanie zasad i możliwości kompleksowego maskowania w warunkach zastosowania przez przeciwnika jednocześnie wielu technik i sposobów rozpoznania wojsk i obiektów.

7. W wojskach chemicznych

- System wykrywania wybuchów jądrowych z uwzględnieniem zmian wynikających z nowych jej rodzajów i odmian broni jądrowej.
- Rozpoznanie skażeń chemicznych z uwzględnieniem metod zdalnej detekcji.
- Użycie środków zapalających i obrona przed nimi.
- Prognozowanie i ocena skutków użycia BMR na wojska operacyjne.

8. W wojskach łączności

- Opracowanie optymalnych sposobów organizacji łączności na poszczególnych szczeblach dowodzenia oraz w różnych rodzajach działań bojowych i operacjach /struktur organizacyjno-technicznych systemów łączności i nowych struktur organizacyjnych oddziałów i pododdziałów łączności/.

- Opracowanie ogólnych zasad organizacji łączności oraz wykorzystanie perspektywicznych systemów i środków łączności, a także poszczególnych rodzajów łączności.

- Ocena efektywności nowo wdrażanych systemów i środków łączności oraz określenie kierunków jego doskonalenia.

9. W wojskach lotniczych

- Struktura i funkcjonowanie zautomatyzowanego podsystemu dowodzenia i naprowadzenia LMB /LMSz/.

- Możliwości bojowe i taktyka zastosowania bezpilotowych środków rozpoznania powietrznego na przyszłym polu walki.

- Taktyka zastosowania śmigłowców w operacjach powietrzno-lądowych zespołów ogniowo-uderzeniowych na przyszłym polu walki.

- Pokonywanie głęboko urzutowanej obrony przeciwlotniczej nieprzyjaciela przez poszczególne rodzaje lotnictwa.

10. W wojskach OPK

- Kompleksowe wykorzystanie różnych sił i środków wojsk OPK we współdziałaniu z wojskami OP innych rodzajów sił zbrojnych w obronie terytorium kraju przed uderzeniami sił powietrzno-kosmicznych przeciwnika.

- Odparcie napadu powietrznego przeciwnika. Rola sił i środków OPK /OPL/ w obronie powietrzno-kosmicznej państw UW.

- Walka radioelektroniczna wojsk OPK z uwzględnieniem radioelektronicznego przeciwdziałania i maskowania.

11. W teorii dowodzenia

- Formalizacja i optymalizacja struktury organów dowodzenia i procesów ich funkcjonowania.

- Opracowanie, w oparciu o prognozowany model walki i operacji wzorcowego systemu dowodzenia /obejmującego strukturę punktów dowodzenia, techniczne środki dowodzenia oraz metody kierowania i dowodzenia/.

12. W teorii organizacji sił zbrojnych

- Kolejność i sposób przesbrzajania wojsk.
- Mobilizacyjne rozwinięcie wojsk w ramach osiągania pełnej gotowości bojowej w warunkach oddziaływania przeciwnika.
- System uzupełniania strat w czasie działań bojowych.

13. W teorii rozpoznania wojskowego

- Możliwości przeciwdziałania przez przeciwnika siłom i środkom rozpoznania wojsk własnych w latach 1980-2000.
- Struktury organizacyjne i wyposażenie organów rozpoznania oraz zasady organizacji i prowadzenia rozpoznania w świetle potrzeb perspektywnego pola walki.
- Kryteria oceny skuteczności /efektywności/ rozpoznania na poszczególnych szczeblach dowodzenia w aspekcie rozwoju sił zbrojnych i techniki bojowej przeciwnika oraz rozwoju i doskonalenia własnych sił i środków rozpoznania.
- Doskonalenie procesów opracowywania informacji rozpoznawczych i skracania czasu ich obiegu na szczeblach taktycznych i operacyjnych stosownie do potrzeb taktyczno-operacyjnych na perspektywnym polu walki.
- Nowelizacja zasad rozpoznania dla potrzeb pierwszego i kolejnych uderzeń jądrowych w świetle perspektywnego rozwoju sił zbrojnych przeciwnika i jego środków walki.

14. W teorii tyłów

- System energetycznego zasilania wojsk.
- Wielkość zapasów środków materiałowych dla wojsk na czas "W".
- Infrastruktura i jej wykorzystanie na terenach własnych, sojusznicznych i na terenach zajętych.

15. W obronie terytorium kraju

- Przygotowanie warunków dla skutecznego zwalczania sił przeciwnika, które mogą prowadzić działania rajdowe na obszarze kraju stanowiącym zaplecze frontu zewnętrznego, w tym głównie na wybrzeżu morskim.
- Zwiększanie skuteczności obrony ludności w warunkach stosowania nowych rodzajów broni konwencjonalnej i masowego rażenia, a także pomocy poszkodowanym w wyniku jej użycia.

